

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นหนึ่งในแรงจูงใจพื้นฐานหลาย ๆ ตัวของมนุษย์ ความปรารถนาที่จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงเป็นแรงจูงใจที่สำคัญประการหนึ่ง (Baumeister, 1998) การเห็นคุณค่าในตนเองและการพยายามเพิ่มระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ องค์ประกอบทางปัญญา และพฤติกรรมของบุคคลในหลาย ๆ ทาง (Horney, 1937; Katz, 1960) ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นตัวแปรที่ได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางมากเมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ การค้นหาจากฐานข้อมูล PsycINFO ตั้งแต่ปี 1967 ถึง 2002 พบว่ามีการอ้างถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่า 20,000 เรื่อง อีกทั้งการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองก็ไม่ได้ลดน้อยลง มีการศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่า 11,000 เรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 1990 ทั้งในทางพยาธิสภาพทางจิต (psychopathology) จิตวิทยาสุขภาพ (health psychology) พฤติกรรมองค์การ (organizational behavior) บุคลิกภาพ (personality) และจิตวิทยาสังคม (social psychology) (Watson, Suls, & Haig, 2002)

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรที่ถูกศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ มากมาย การถูกกีดกันทางสังคม (social exclusion) เป็นตัวแปรหนึ่งที่นักวิจัยศึกษาร่วมกับการเห็นคุณค่าในตนเองเช่นเดียวกัน งานวิจัยของ Leary, Cottrell, และ Phillips (2001) แสดงให้เห็นว่าการยอมรับทางสังคมส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง งานวิจัยเรื่องนี้แบ่งการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 3 เรื่อง การศึกษาที่ 1 ซึ่งให้เห็นว่าการได้รับผลป้อนกลับแบบได้รับการยอมรับทางสังคมส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และผลการศึกษาที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้รับอิทธิพลกำกับจากความแตกต่างระหว่างเพศ หมายความว่า อิทธิพลของการยอมรับทางสังคมที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ผลการศึกษาที่ 3 แสดงให้เห็นว่าทั้งการควบคุมและการยอมรับตามการรับรู้สามารถอธิบายความแปรปรวนเฉพาะในการเห็นคุณค่าในตนเองแบบลักษณะนิสัย (trait self-esteem) ได้ แต่การยอมรับตามการรับรู้อธิบายความแปรปรวนเฉพาะในการเห็นคุณค่าในตนเองได้มากกว่าการควบคุมตามการรับรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองแบบลักษณะนิสัยมีความสัมพันธ์กับระดับที่บุคคลรู้สึก

ได้รับการยอมรับโดยบุคคลสำคัญในชีวิตของพวกเขา แต่การเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับที่บุคคลคิดว่าบุคคลสำคัญในชีวิตของพวกเขาควบคุมพวกเขา

อย่างไรก็ตามนอกจากจะมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว ก็ยังมีแนวคิดที่เชื่อว่าการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการถูกกีดกันทางสังคมได้ ทฤษฎีมาตรทางสังคม (sociometer theory) ของ Leary (Leary & Baumeister, 2001; Leary, Tambor, Terdal, & Downs, 1995) ระบุว่า การรักษาการเห็นคุณค่าในตนเองให้อยู่ในระดับสูงไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อเป็นระบบการปรับตัวตามระบบกำกับตนเองเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นระบบการปรับตัวเพื่อตรวจสอบการเข้าร่วมทางสังคมหรือการยอมรับทางสังคม ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย Leary และคณะชี้แจงว่าระบบการปรับตัวในลักษณะนี้เป็นหัวใจของความสำเร็จในการสืบพันธุ์และการดำรงชีวิต และเป็นส่วนจูงใจให้เกิดพฤติกรรมเมื่อรับรู้ว่าจะไม่ได้รับการเข้าร่วมกลุ่มหรือกำลังจะถูกตัดออกจากกลุ่ม

Stinson, Logel, Zanna, Holmes, Cameron, Wood, และคณะ (2008) อธิบายว่า ความรู้สึกของการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสูงและต่ำที่เกิดขึ้นมายาวนานส่งผลต่อคุณภาพของความผูกพันทางสังคม เพราะความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนส่งผลต่อความเชื่อและพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล เช่น ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำเชื่อว่าตนเองไม่มีคุณค่าสำหรับบุคคลที่เขาปฏิสัมพันธ์ด้วย และผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีความมั่นใจว่าคนรักของพวกเขารักพวกเขาน้อยกว่าและคำนึงถึงพวกเขาในทางบวกน้อยกว่า และบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำคาดหวังว่าพวกเขาจะได้รับการยอมรับจากบุคคลที่พวกเขาให้ความสำคัญและมีปฏิสัมพันธ์ด้วยน้อยกว่า ดังนั้นการมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ดีของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจึงเป็นเหตุให้พวกเขาแหว่ระวังและตอบสนองโดยคำนึงถึงค่านิยมทางความสัมพันธ์ของพวกเขา ด้วยเหตุนี้แรงจูงใจและพฤติกรรมทางสังคมของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจึงแสดงออกในรูปของการปกป้องตนเองไม่ให้เกิดความเจ็บปวดและความอายที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกปฏิเสธ ในทางตรงกันข้าม ความมั่นใจทางสังคมของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะทำให้พวกเขายอมรับความเสี่ยง และมีรูปแบบสัมพันธ์ภาพที่เน้นการมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้อื่น

ในงานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีทั้งลักษณะที่คงที่ซึ่งไม่แปรเปลี่ยนข้ามช่วงเวลา และลักษณะที่ไม่คงที่ซึ่งแปรเปลี่ยนข้ามช่วงเวลา ความไม่คงที่ของการเห็นคุณค่าในตนเองได้รับการอธิบายจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างรูปแบบการเห็นคุณค่าในตนเองทั้ง 2 มิติ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (explicit self-esteem) และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (implicit self-esteem) Greenwald และ Banaji (1995) เสนอว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้มีเพียงมิติเดียวที่วัดจากการรายงานตนเอง (self-report) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญา แต่การเห็นคุณค่าในตนเองยังมีมิติที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตซึ่งส่งผลต่อการตอบสนองโดยอัตโนมัติด้วย ในการศึกษาต่อเนื่องของ Jordan, Spencer, Zanna, Hoshino-Browne, และ Correll (2003) พบผลการศึกษาที่สนับสนุนสมมติฐานที่ว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งไม่คงที่มีรูปแบบการเห็นคุณค่าในตนเองที่ขัดแย้งกันสองรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้อยู่ในระดับสูง แต่การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยอยู่ในระดับต่ำ และรูปแบบของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้อยู่ในระดับต่ำ แต่การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยอยู่ในระดับสูง งานวิจัยของ Jordan และคณะ พบว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (narcissistic personality) มีความสัมพันธ์กับความไม่สอดคล้องกันระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสองมิติ

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาถึงความคงที่ของการเห็นคุณค่าในตนเอง Kernis, Grannemann, และ Barclay (1989) พบว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งไม่คงที่มีแนวโน้มสูงที่จะแสดงความโกรธซึ่งใช้การประเมินด้วยการรายงานตนเอง ขณะที่บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งคงที่มีแนวโน้มที่จะแสดงความโกรธน้อยกว่า ในการตรวจสอบผลร่วมกันระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและอารมณ์ Kernis, Greenier, Herlocker, Whisenhunt, และ Abend (1997) พบผลการศึกษาว่า หลังจากการเหนี่ยวนำอารมณ์ทางลบ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งไม่คงที่รายงานว่าพวกเขาต้องการที่จะมีปฏิริยาตอบสนองต่อเหตุการณ์ทางลบในเชิงป้องกัน เมื่อไม่พิจารณาถึงการเหนี่ยวนำอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งคงที่รายงานว่าพวกเขามีความสงสัยในตัวเองน้อยแม้จะหลังจากการเกิดเหตุการณ์ทางลบ

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสองมิติแล้ว งานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามทฤษฎีมาตรทางสังคม ใช้การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองจากการรายงานตนเอง (self-report) ซึ่งเป็นการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของบุคคล แม้ว่าจะมีงานวิจัยบางเรื่องที่ได้ศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยซึ่งวัดด้วยการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัย (implicit association test) ที่ส่งผล

ต่อการถูกกีดกันทางสังคมตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม แต่งานวิจัยเหล่านั้นไม่ได้ตรวจสอบการถูกกีดกันทางสังคมโดยตรง แต่วัดการถูกกีดกันทางสังคมจากดัชนีบ่งชี้หรือตัวแปรอื่น ๆ เช่น ตัวแนะนำนิยมทางสังคม (social value cue) (Weisbuch, Sinclair, Skorinko, & Eccleston, 2008) หรือการรับรู้ว่ามีผู้อื่นเห็นคุณค่า (Back, Krause, Hirschmuller, Stopfer, Egloff, & Schmukle, 2009) เป็นต้น ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามขึ้นว่า หากวัดการเห็นคุณค่าในตนเองในมิติของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยจะสามารถทำนายการถูกกีดกันทางสังคมตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมได้ดีกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้หรือไม่ และเมื่อเกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสองมิติ ความไม่สอดคล้องกันของการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีอิทธิพลกำกับต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมหรือไม่ การศึกษาถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคมในกลุ่มที่มีขนาดของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำนี้อาจทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมได้ชัดเจนขึ้น

นอกจากนั้นแล้วงานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งศึกษาถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคมนั้นยังศึกษาการถูกกีดกันทางสังคมในเชิงการสำรวจ โดยไม่ได้จัดกระทำให้เกิดการถูกกีดกันทางสังคมในสภาพกลุ่มจริง และในงานวิจัยที่ผ่านมาก็ศึกษาการถูกกีดกันทางสังคมในขอบเขตที่แตกต่างกัน บางงานวิจัยศึกษาการถูกกีดกันทางสังคมตามที่บุคคลรับรู้ และในบางงานวิจัยก็ศึกษาการถูกกีดกันทางสังคมโดยประเมินจากดัชนีบ่งชี้อื่น ๆ ซึ่งทำให้ข้อค้นพบจากผลการศึกษาเหล่านั้นไม่สามารถอ้างอิงผลการศึกษาได้ในสภาพการจริง ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมโดยมีการจัดกระทำกลุ่มในเชิงทดลอง และมุ่งศึกษาทั้งการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม เพื่อจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมได้กว้างขวางและครอบคลุมยิ่งขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การถูกปฏิเสธทางสังคม (social rejection) และความก้าวร้าว (aggression) พบว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงมีความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกปฏิเสธทางสังคมแตกต่างจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับต่ำ อันเนื่องมาจากว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงนั้นจะพยายามกำกับระดับการเห็นคุณค่าในตนเองให้อยู่ในระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมทางสังคมของพวกเขาจึงมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มระดับการเห็น

คุณค่าในตนเองด้วยการสร้างภาพลักษณ์ในด้านอำนาจ (authority) และความเหนือกว่า (superiority) มากกว่าการพัฒนาสัมพันธภาพ (Raskin, Novacek, & Hogan, 1991; Bushman, & Baumeister, 1998) รูปแบบทางสัมพันธภาพของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงจึงเป็นในเชิงควบคุม บงการ และใช้อวด (Raskin, Novacek, & Hogan, 1991) ส่งผลให้พวกเขาถูกปฏิเสธหรือกีดกันทางสังคม และนำมาซึ่งความรุนแรงและพฤติกรรมก้าวร้าว (Bushman, & Baumeister, 1998)

ผลการศึกษาในงานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงใช้พฤติกรรมทางสังคมเชิงควบคุมและบงการในปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อเพิ่มระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองแม้ว่าตนเองจะต้องถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมจึงมีลักษณะแปรผันตรงตามกัน หรือก็หมายความว่า ยิ่งบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงเท่าใด ก็มีแนวโน้มที่จะถูกกีดกันทางสังคมมากเท่านั้น และได้รับการเข้าร่วมกลุ่มน้อยลง ซึ่งแตกต่างจากความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามแนวคิดของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมที่อธิบายว่า การเห็นคุณค่าในตนเองสูง แสดงให้เห็นว่าบุคคลถูกกีดกันทางสังคมน้อย และได้รับการเข้าร่วมกลุ่มมาก นอกจากนั้นแล้วจากงานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบหลงตนเองซึ่งพบผลการศึกษาว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองที่เป็นตัวแปรหนึ่งซึ่งอาจมีอิทธิพลกำกับต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงนำไปสู่คำถามที่ว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลกำกับต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามแนวคิดของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมหรือไม่ ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม และการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมโดยมีความหลงตนเองเป็นตัวแปรกำกับ โดยศึกษาตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีมาตรทางสังคม (Sociometer Theory)

William James (1890) ได้อ้างถึงความเห็นคุณค่าในตนเองเป็นครั้งแรกว่าเป็นสมรรถนะพื้นฐานในธรรมชาติของมนุษย์ ทฤษฎีบุคลิกภาพคลาสสิกจำนวนมากให้คุณค่ากับความสำคัญของความต้องการการเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem needs)

ปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ทั้งหลายต่างมีลักษณะของการไม่ถูกเติมเต็มความต้องการการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสิ้น และแนวคิดทางจิตบำบัด (psychotherapeutic approaches) ส่วนมากได้มุ่งเน้นไปในทางใดทางหนึ่งถึงความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองของผู้รับคำปรึกษา (Adler, 1930; Allport, 1937; Bednar, Well, & Peterson, 1989; Horney, 1937; Maslow, 1968; Roger, 1959) แต่สำหรับนักจิตวิทยาสังคม แรงจูงใจในการเห็นคุณค่าในตนเองถูกเสนอว่าเป็นคำอธิบายถึงปรากฏการณ์ทางจิตวิทยาสังคมโดยกว้างซึ่งประกอบด้วย การอนุมานสาเหตุเข้าข้างตนเอง (self-serving attributions) (Blaine & Crocker, 1993) ปฏิกริยาตอบสนองต่อการประเมิน (reactions to evaluation) (S. C. Jones, 1973), การทำให้ตนเองเสียเปรียบ (self-handicapping) (E. E. Jones & Berglas, 1978) การเปรียบเทียบทางสังคมกับผู้ที่ต่ำกว่า (downward social comparison) (Wills, 1981) การเปลี่ยนแปลงเจตคติ (attitude change) (Steele, 1988) และการรับรู้ความเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือนอกกลุ่ม (Crocker, Thompson, McGraw, & Ingerman, 1987)

แรงจูงใจในการเห็นคุณค่าในตนเองถูกนำมาอธิบายในหลาย ๆ ปรากฏการณ์ ซึ่งในหลาย ๆ ปรากฏการณ์นั้น Leary, Tambor, Terdal, และ Downs (1995) ตั้งข้อสันนิษฐานว่าระบบการเห็นคุณค่าในตนเองทำหน้าที่เป็นมาตรวัดทางสังคม (sociometer) โดยกำกับระดับที่บุคคลถูกรวมเข้าหรือถูกกีดกันจากบุคคลอื่น ๆ และจูงใจบุคคลให้กระทำในทางใดทางหนึ่งที่ลดความเป็นไปได้ของการถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันให้มึนน้อยที่สุด ข้อสันนิษฐานนี้นั้นพิจารณาว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นมาตรวัดทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Leary, 1990; Leary & Downs, 1995) โดยเฉพาะว่าความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองในเชิงสภาวะ (state self-esteem) ของบุคคลนั้นเป็นดัชนีหรือเครื่องหมายบ่งชี้ภายใน (internal index or marker) หรือเป็นดัชนีหรือเครื่องหมายบ่งชี้เชิงอัตวิสัย (subjective index or marker) ของระดับที่บุคคลถูกรวมเข้าหรือถูกกีดกันจากบุคคล

อื่นหรือสถานภาพทางการเข้าร่วมกลุ่มของบุคคล (the person's inclusionary status) และแรงจูงใจ เพื่อที่จะรักษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองมีหน้าที่เพื่อที่จะปกป้องบุคคลจากการถูกปฏิเสธและการ ถูกกีดกันทางสังคม Leary และคณะ เชื่อว่ามุมมองเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองเช่นนี้สามารถ อธิบายทฤษฎีในเชิงแรงจูงใจได้ดีกว่าคำอธิบายอื่น ๆ

นักเขียนหลายท่านสังเกตว่ามนุษย์มีแรงจูงใจพื้นฐานที่จะค้นหาการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมที่ สำคัญและมีแรงจูงใจพื้นฐานที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกกีดกันจากกลุ่มทางสังคมที่สำคัญ และแรงจูงใจ เช่นนั้นซึ่งสนับสนุนต่อการรวมกลุ่มกันทางสังคมและความผูกพันทางสังคมอาจพัฒนาขึ้นได้เพราะว่า มีคุณค่าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและอยู่รอด (Ainsworth, 1989; Barash, 1977; Baumeister & Tice, 1990; Bowlby, 1969; Hogan, 1982; Hogan, Jones, & Cheek, 1985) เนื่องจากว่ามนุษย์ที่ อยู่เพียงลำพังในสภาวะพื้นฐานหรือสภาวะทั่วไปยากที่จะดำรงชีวิตและสืบพันธุ์ ระบบทางจิตจึง วิวัฒนาการขึ้นเพื่อที่จะจูงใจให้บุคคลพัฒนาและรักษาระดับที่น้อยที่สุดของการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม และสัมพันธ์ภาพทางสังคม การรักษาเครือข่ายของบุคคลกับบุคคลอื่นอย่างประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้ระบบสำหรับการกำกับปฏิกิริยาของบุคคลอื่น โดยเฉพาะในระดับที่บุคคลอื่น ๆ มี แนวโน้มที่จะปฏิเสธหรือกีดกันบุคคล

ระบบเช่นนี้ต้องกำกับสถานภาพทางการเข้าร่วมกลุ่มของบุคคลอย่างต่อเนื่องมากขึ้นหรือ น้อยลงตามสิ่งบ่งชี้ (cues) ที่แสดงความหมายโดยนัยถึงการไม่ยอมรับ การปฏิเสธ หรือการกีดกัน โดย ที่ระบบนี้จะต้องกระตุ้นให้บุคคลเปลี่ยนสถานภาพทางการเข้าร่วมกลุ่มของตน โดยเฉพาะเมื่อเกิดการ ลดลงในการยอมรับทางสังคม และจะต้องจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่จะฟื้นฟูสถานภาพทางสังคมของตน เมื่อถูกคุกคาม

ในทฤษฎีของนักทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมแล้ว ระบบการเห็นคุณค่าในตนเองจึงรองรับหน้าที่ ของการเป็นมาตรวัดทางสังคม จากทฤษฎีนี้สิ่งที่ถูกมองว่าเป็นสิ่งคุกคามต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นระบบพื้นฐานก็คือ เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเป็นไปได้ว่าจะถูกกีดกันทางสังคม ซึ่ง หมายความว่าเหตุการณ์ที่ทำให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่อยู่ในระดับต่ำนั้นคือเหตุการณ์ที่ บุคคลเชื่อว่าอาจคุกคามต่อคุณภาพของความผูกพันทางสังคมของเขาหรือเธอ และด้วยเหตุนี้เอง เหตุการณ์ที่คุกคามต่อตัวตนนั้นเป็นอันตรายเพราะเหตุการณ์เหล่านี้เป็นสัญญาณถึงความเป็นไปได้ ของการลดลงของสัมพันธ์ภาพทางสังคมที่พวกเขาจะมี

เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมโดยตรงแล้ว บุคคลไม่จำเป็นต้องรักษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเนื่องจากความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลโดยพิจารณาจากการเข้าร่วมทางสังคมหรือการถูกกีดกันทางสังคม Leary และคณะ (1995) เสนอว่า เมื่อพิจารณาแบบอุปมาอุปมัยแล้ว นักวิจัยทางจิตวิทยาอาจสรุปได้ว่าระบบของการเห็นคุณค่าในตนเองตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมเป็นเหมือนการขับรถจักรยานยนต์ซึ่งบุคคลพยายามจะรักษาตัวบ่งชี้ถึงระดับเชื้อเพลิงของพวกเขาไม่ให้เข็มหน้าปัดบอกระดับน้ำมันเข้าใกล้ E (เชื้อเพลิงหมด) ทุก ๆ ครั้งที่เข็มหน้าปัดบอกระดับน้ำมันเข้าใกล้ E (เชื้อเพลิงหมด) บุคคลก็จะพยายามแสดงพฤติกรรมในทางหนึ่ง ๆ ที่สามารถช่วยไม่ให้เข็มหน้าปัดบอกระดับน้ำมันนั้นกลับมาสู่ F (เชื้อเพลิงเต็ม) อย่างไรก็ตามเข็มหน้าปัดบอกระดับเชื้อเพลิงนี้เป็นการกำกับเพื่อที่จะช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงจากการที่เชื้อเพลิงหมด

ในทำนองเดียวกับการอุปมาอุปมัย การเห็นคุณค่าในตนเองก็กำกับเพื่อที่จะช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงจากการถูกกีดกันทางสังคม ตามที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นกับกระบวนการทางอารมณ์ความรู้สึก (Brown, 1993) การเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวข้องกับหนทางที่พวกเขาารู้สึกเกี่ยวกับตัวพวกเขาอย่างไร บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงรู้สึกดี ขณะที่บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำไม่รู้สึกเช่นนั้น (Scheff, Retzinger, & Ryan, 1989) โดยทั่วไปแล้วระบบแรงขับและแรงจูงใจกระตุ้นอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์เมื่อสิ่งคุกคามต่อสุขภาพของอินทรีย์ถูกตรวจจับได้ นักจิตวิทยาที่ศึกษาทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมได้ยกตัวอย่างไว้ว่าบุคคลประสบกับอารมณ์ทางลบเมื่อพวกเขาหิว กระจาย ง่วง หรืออยู่ในสภาวะอันตรายทางกายภาพ แต่รู้สึกดีกว่าเมื่อพวกเขามีอิม ไม่กระจาย ได้พักผ่อน และปลอดภัย ในกรณีเช่นเดียวกันนี้ของการเห็นคุณค่าในตนเอง อารมณ์ทางลบจะปรากฏขึ้นเมื่อสิ่งบอกใบ้ที่แสดงความหมายโดยนัยถึงการไม่ยอมรับ การถูกปฏิเสธ หรือการถูกกีดกันถูกตรวจจับได้ มันจึงเป็นเหตุเป็นผลว่า "หลักฐานที่ดีที่สุดของการเปลี่ยนแปลงในการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถถูกอ้างอิงได้จากการรายงานอารมณ์ตนเอง" (Heatheron & Polivy, 1991)

Scheff, Retzinger, และ Ryan (1989) รายงานว่า ปฏิกริยาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในการเห็นคุณค่าในตนเองมีแนวโน้มที่จะมีศูนย์กลางหรือเกิดขึ้นอยู่ที่อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง (self-relevant emotions) เช่น ความรู้สึกภูมิใจและความรู้สึกอาย โดยเฉพาะการสูญเสีย การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกไม่พอใจ หรือขุ่นข้องหมองใจ ขณะที่การเห็นคุณค่าในตนเองที่เพิ่มสูงขึ้นมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจ ความพึงพอใจในตนเอง และความมั่นใจ ซึ่ง Spivey (1989) รายงานในทำนองเดียวกันว่า สิ่งที่คุณค่าต่อการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นก็

กระตุ้นความวิตกกังวลด้วย ไม่เพียงแต่ที่การเห็นคุณค่าในตนเองเชิงสภาวะจะมีสหสัมพันธ์สูงกับความวิตกกังวลเชิงสภาวะ แต่การเห็นคุณค่าในตนเองเชิงลักษณะนิสัยและความวิตกกังวลเชิงลักษณะนิสัยก็มีสหสัมพันธ์กันด้วย

ตามโมเดลทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองที่อยู่ในระดับต่ำและความวิตกกังวลมีอิทธิพลร่วมกันต่อการถูกกีดกันทางสังคมที่ถูกรับรู้ (Leary, 1990) Baumeister และ Tice (1990) ยืนยันว่าความวิตกกังวลเป็นผลตามธรรมชาติเมื่อรับรู้ถึงการถูกคุกคามต่อความผูกพันทางสังคมของบุคคล เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีนี้ ความวิตกกังวลทางสังคมซึ่งเกิดขึ้นมาจากความกังวลของบุคคลเกี่ยวกับความประทับใจที่ผู้อื่นมีต่อพวกเขา (Schlenker & Leary, 1982) เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมด้วย ความกังวลเกี่ยวกับความประทับใจของบุคคลที่มีต่อผู้อื่นเพิ่มการตรวจสอบการไม่เป็นที่ยอมรับและการถูกปฏิเสธ

นอกจากนั้นแล้ว ทฤษฎีซึ่งมองว่าระบบการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นมาตรวัดทางสังคมยังถูกอธิบายเพิ่มเติมด้วยข้อสังเกตของ Cooley (1902) ได้ว่า ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับตัวพวกเขาเองนั้นมีความไวอย่างมากต่อรูปแบบที่พวกเขาคิดว่าพวกเขาถูกพิจารณาโดยผู้อื่นอย่างไร ซึ่ง Harter (1993) เชื่อว่า ยิ่งบุคคลได้รับการสนับสนุนและการยอมรับมากขึ้นเท่าใด การเห็นคุณค่าในตนเองของพวกเขาก็มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นมากขึ้นเท่านั้น ความรู้สึกเช่นนี้เป็นผลสะท้อนกลับทางตรงถึงสถานภาพทางการเข้าร่วมกลุ่มของบุคคล โดยการลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองจะกระตุ้นบุคคลถึงความเป็นไปได้ที่จุดยืนของพวกเขาในกลุ่มที่สำคัญหรือสัมพันธ์ภาพที่สำคัญของพวกเขาที่กำลังอยู่ในอันตราย

โมเดลมาตรฐานทางสังคมยังอธิบายด้วยว่าทำไมบุคคลถึงให้ความสำคัญในขอบเขตของตัวตนที่แตกต่างกันในระดับที่หลากหลาย เช่น บางคนให้ความสำคัญกับความสามารถทางปัญญา บางคนให้ความสำคัญกับความสามารถทางกีฬา และบางคนให้ความสำคัญกับสังคม เป็นต้น และอธิบายได้ด้วยว่าทำไมระดับความสำคัญที่บุคคลมีในขอบเขตเหล่านี้จึงมีสหสัมพันธ์สูงกับระดับความสำคัญที่พวกเขาคิดว่าคนจะยอมรับในตัวพวกเขา (Harter & Marold, 1991) บุคคลพยายามที่จะเป็นเลิศในขอบเขตที่จะเพิ่มการเข้าร่วมกลุ่มของพวกเขาโดยคำนึงถึงบุคคลอื่น ๆ เนื่องจากพวกเขายอมรับในมาตรฐานของบุคคลอื่น ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองของพวกเขาจึงได้รับอิทธิพลจากผลงานในขอบเขตที่บุคคลอื่นให้คุณค่า การประเมินตนเองของบุคคลได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันด้วยเมื่อพวกเขามีวิสัยทัศน์ต่อบุคคลสำคัญอย่างแตกต่างกัน (Baldwin & Holmes, 1987) เพราะมาตรฐานทางสังคมมีความไวต่อมาตรฐานเฉพาะของบุคคลเฉพาะ สิ่งนี้อาจไม่เป็นอันตรายต่อภาพลักษณ์ของบุคคลในสายตาของบุคคลหนึ่ง ๆ อาจนำไปสู่การถูกปฏิเสธจากอีกบุคคลหนึ่ง

พรรณนะตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมนี้ยังพิจารณาด้วยว่าทำไมบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีความไวอย่างมากต่อสิ่งบอกใบ้ถึงความสัมพันธ์ทางสังคม มากกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง โดย Brockner (1983) ให้ข้อสังเกตว่า บุคคลที่รู้สึกว่าได้รับการเข้าร่วมในกลุ่ม ได้รับการยอมรับ ได้รวมอยู่ในสังคมแล้วก็ไม่จำเป็นที่จะต้องกังวลกับการถูกจัดว่าเป็นผู้รู้สึกด้อยกว่า (Moreland & Levine, 1989; Snodgrass, 1985) นอกจากนั้นแล้วข้อสันนิษฐานของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมยังสามารถตอบคำถามที่ขัดแย้งกันได้ด้วยว่า ถ้าบุคคลมีระบบสำหรับการรักษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว ทำไมบางคนจึงมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Baumeister, 1993) เพราะหากบุคคลมีระบบสำหรับการรักษาระดับการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมแล้ว บุคคลย่อมต้องมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงเสมอเพื่อรักษาระดับการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมให้คงที่ คำตอบของคำถามนี้อยู่ที่ว่าบุคคลไม่ได้มีระบบสำหรับการรักษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยตรง แต่มีระบบที่หลีกเลี่ยงการถูกกีดกันทางสังคม เพื่อที่จะทำหน้าที่อย่างเหมาะสมระบบต้องนำไปบุคคลเผชิญกับการถูกกีดกันทางสังคมเพื่อที่จะรู้สึกแยะและเป็นภัย บุคคลที่ประสบกับการถูกปฏิเสธทั้งในความเป็นจริงหรือจินตนาการตามการรับรู้อย่างซ้ำ ๆ ซ้ำมช่วงเวลาจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงลักษณะนิสัยที่อยู่ในระดับต่ำมากกว่าบุคคลที่รู้สึกว่าได้รับการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม

Stinson, Logel, Zanna, Holmes, Cameron, Wood, และคณะ (2008) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง คุณภาพของความผูกพันทางสังคม และผลทางสุขภาพ ตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม โดยอธิบายว่า ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่าของบุคคลนั้นเป็นเครื่องมือชี้วัดถึงคุณค่าทางสัมพันธ์ภาพที่ตนเองรับรู้จากคู่สัมพันธ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะรู้สึกที่ตนเองได้รับคุณค่าจากคนอื่น ในขณะที่ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะสงสัยถึงคุณค่าทางสัมพันธ์ภาพที่คู่สัมพันธ์จะมีให้ และส่งผ่านความสงสัยนี้ไปยังสัมพันธ์ภาพในอนาคต

ความรู้สึกของการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสูงและต่ำที่เรื้อรังนี้จะส่งผลไปยังคุณภาพของความผูกพันทางสังคม เพราะความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเองได้ส่งผลต่อความเชื่อและพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล เช่น ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำเชื่อว่าไม่มีคุณค่าสำหรับบุคคลที่เขาปฏิสัมพันธ์ด้วย และผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีความมั่นใจว่าคนรักของพวกเขาจะรักพวกเขาและคำนึงถึงพวกเขาในทางบวกน้อยกว่า และบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำคาดหวังว่าพวกเขาจะได้รับการยอมรับจากบุคคลซึ่งพวกเขาให้ความสำคัญและมีปฏิสัมพันธ์ด้วยน้อยกว่า ดังนั้นการมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ดีของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจึงเป็นเหตุให้พวกเขาระแวงระวังและตอบสนองโดยคำนึงถึงค่านิยมทางความสัมพันธ์ของพวกเขา ด้วยเหตุเช่นนั้นแรงจูงใจและพฤติกรรมทางสังคมของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจึงสะท้อนไปสู่รูปแบบในการปกป้องตนเองที่มุ่งเน้นการ

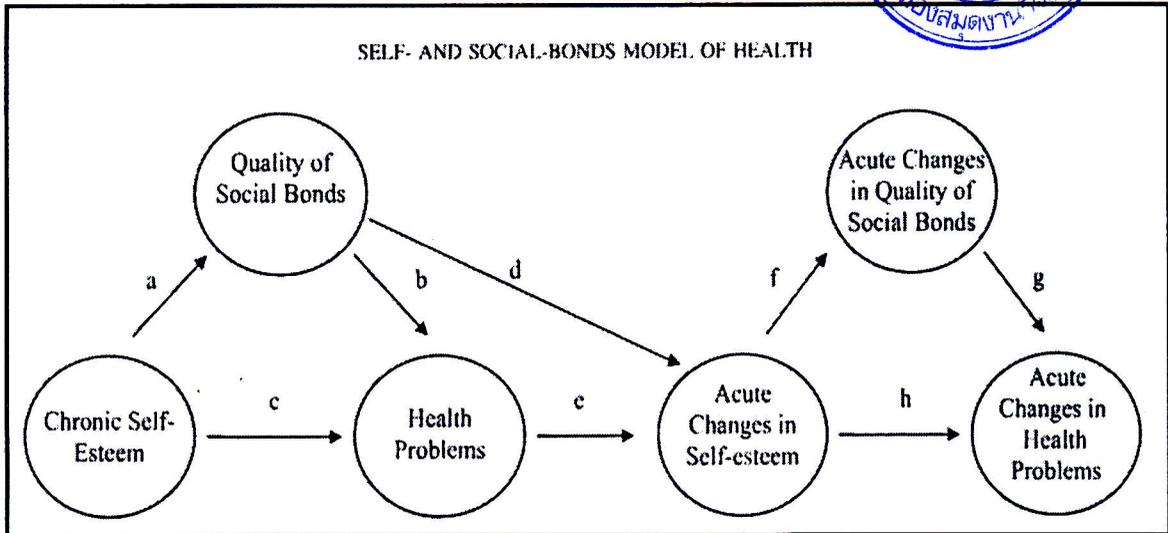
จำกัดความเจ็บปวดและความอายที่เป็นผลมาจากการถูกปฏิเสธตามที่พวกเขาได้คาดหวัง ในทางตรงกันข้าม ความมั่นใจทางสังคมซึ่งเป็นปัจจัยปลอดภัยทางจิตวิทยาของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะทำให้พวกเขายอมรับความเสี่ยง และมีรูปแบบทางสัมพันธภาพที่สนับสนุนความสัมพันธ์ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนการใกล้ชิดกับผู้อื่น

การใช้รูปแบบทางสัมพันธภาพที่ปกป้องตนเองของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำให้ผลในทางลบสำหรับคุณภาพของความผูกพันทางสังคมทั้งในเชิงปรนัยและในเชิงอัตนัย ในทางตรงกันข้ามรูปแบบทางสัมพันธภาพที่สนับสนุนความสัมพันธ์ของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงสนับสนุนคุณภาพของความผูกพันทางสังคม Stinson และคณะ (2008) อธิบายว่า ความสงสัยทางสังคมของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำเป็นสาเหตุให้พวกเขาพลาดโอกาสทางสังคมใหม่ ๆ เพราะพวกเขาลังเลที่จะค้นหาสัมพันธภาพทางสังคมใหม่ ๆ แม้ว่า จะได้รับการยอมรับ ขณะที่ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงค้นหาโอกาสทางสังคมใหม่ ๆ โดยไม่คำนึงว่าจะได้รับการยอมรับหรือไม่ นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีความพึงพอใจและผูกพันกับความสัมพันธ์ของพวกเขาน้อยกว่า ใกล้ชิดกับคนรักของพวกเขาน้อยกว่า ประเมินคุณภาพของความสัมพันธ์ของพวกเขาในทางลบมากกว่า ด้วยความสงสัยเกี่ยวกับคุณค่าที่พวกเขาจะได้รับจากคู่สัมพันธ์นี้ที่เป็นสาเหตุให้พวกเขาผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำประพฤติอย่างเลวร้ายต่อผู้ที่มีสัมพันธภาพใกล้ชิดกับพวกเขาโดยการลดความสำคัญลงหรือการห่างเหินจากคนที่พวกเขารักเมื่อพวกเขาารู้สึกว่าไม่มั่นคงปลอดภัย ในทางกลับกัน เมื่อมีการคุกคามต่อความมั่นคงทางสัมพันธภาพ ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเพิ่มพฤติกรรมที่สนับสนุนต่อสัมพันธภาพซึ่งเพิ่มความใส่ใจของคนรักของพวกเขา

แม้ว่าความแตกต่างในการตอบสนองของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำและผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงต่อความตึงเครียดทางสัมพันธภาพนั้นจะถูกสังเกตทั้งในความสัมพันธ์กับเพื่อนและกับคนรัก แต่ผลของพฤติกรรมเหล่านี้ถูกศึกษาเฉพาะในความสัมพันธ์กับคนรักเท่านั้น พฤติกรรมที่รุนแรงและพฤติกรรมของการห่างเหินในการตอบสนองต่อความไม่มั่นคงทางสัมพันธภาพเป็นสาเหตุให้คนรักของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำรู้สึกในทางบวกต่อพวกเขาน้อยลงในระยะเวลาสั้น ๆ เช่นหลังจากที่คู่รักต่างแสดงพฤติกรรมแย ๆ ระหว่างกัน ความสงสัยในคุณค่าของคนรักและพฤติกรรมแย ๆ ของผู้ที่มีเห็นคุณค่าในตนเองต่ำสามารถทำนายการลดลงในความรักและความพึงพอใจของคนรักในระยะเวลาอันใกล้ได้ เช่น หนึ่งปีหลังจากนั้น ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะแสดงความเป็นเจ้าเข้าเจ้าของและความอิจฉาในความสัมพันธ์เชิงคู่สมมากกว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ซึ่งเมื่อผสมเข้ากับการตีแผ่แอลกอฮอล์ก็อาจส่งผลให้เกิดความรุนแรงภายในครอบครัว

Stinson และคณะ (2008) ได้ทำการทดสอบโมเดลสุขภาพตามความผูกพันของบุคคลและสังคม (self- and social-bonds model of health) ดังภาพที่ 1 โดยคาดว่า การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำอย่างต่อเนื่อง (เรื้อรัง) จะมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเกิดปัญหาทางสุขภาพ (Path c) เช่น ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีปัญหาสุขภาพมากกว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มากไปกว่านั้น เนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างต่อเนื่องสามารถทำนายรูปแบบทางสัมพันธ์ภาพของบุคคลได้ โดยผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำใช้รูปแบบทางสัมพันธ์ภาพแบบปกป้องตนเองที่ค่อย ๆ ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขาทั้งคู่สัมพันธ์ที่ละน้อย ๆ ในขณะที่ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงใช้รูปแบบทางสัมพันธ์ภาพแบบสนับสนุนความสัมพันธ์ที่ซึ่งสนับสนุนคุณภาพของความผูกพันทางสังคม นักวิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานตามทฤษฎีมาตรทางสังคมว่า การเห็นคุณค่าในตนเองอย่างต่อเนื่องจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของความผูกพันทางสังคม (Path a) ในทางกลับกันคุณภาพของความผูกพันทางสังคมจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับปัญหาสุขภาพ (Path b) เช่น การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะทำนายถึงการเพิ่มขึ้นของปัญหาทางสุขภาพ และคุณภาพของความผูกพันทางสังคมจะเป็นตัวแปรที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและผลทางสุขภาพ

จากโมเดลสุขภาพตามความผูกพันของบุคคลและสังคม นักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาตามแนวทฤษฎีมาตรทางสังคมเชื่อว่าการทำนายนั้นมุ่งเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างต่อเนื่องและคุณภาพของความผูกพันทางสังคม อย่างไรก็ตามหลักการและทฤษฎีมาตรทางสังคมชี้ให้เห็นว่า ผลนั้นไม่ได้ถูกทำนายได้แต่เพียงจากปัจจัยทางลักษณะนิสัยหรือปัจจัยที่ถาวรเท่านั้น แต่ยังสามารถทำนายได้โดยปัจจัยทางสถานการณ์หรือปัจจัยตามสภาวะด้วย ดังนั้นนักวิจัยที่ศึกษาโมเดลสุขภาพนี้จึงเชื่อว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างฉับพลันของการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจะสามารถทำนายการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในปัญหาทางสุขภาพได้ และการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันในคุณภาพของความผูกพันทางสังคมจะสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์นี้ได้ (Path f-h) ถ้าบุคคลเกิดการลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอันเนื่องมาจากความผูกพันทางสังคมที่มีคุณภาพต่ำ ความสัมพันธ์นี้จะทำนายถึงการลดลงในคุณภาพของความผูกพันทางสังคมของบุคคล (Path f) การลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันจะเป็นผลให้บุคคลเกิดแรงจูงใจอย่างมากที่จะหลีกเลี่ยงการถูกปฏิเสธเพื่อที่จะป้องกันความเจ็บปวดที่อาจเกิดขึ้น และทำให้สังคมมิติของบุคคลลดลง ด้วยเหตุเช่นนี้ไม่ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลจะสูงหรือต่ำอยู่ก่อนแล้วก็ตาม การลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างรวดเร็วก็จะนำไปสู่การแสดงและพึ่งพาพฤติกรรมทางสัมพันธ์ภาพตามรูปแบบทางสัมพันธ์ภาพแบบปกป้องตนเองเพิ่มขึ้น (และส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล) ที่จะค่อย ๆ ทำลายความผูกพันทางสังคมที่ซึ่งส่งผลต่อเนื่องในการทำลายสุขภาพของบุคคลที่ละน้อย ๆ

ภาพที่ 1 โมเดลสุขภาพตามความผูกพันของบุคคลและสังคม ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างต่อเนื่อง ความผูกพันทางสังคม และปัญหาสุขภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลัน และการเปลี่ยนแปลงในความผูกพันทางสังคมอย่างฉับพลัน และปัญหาสุขภาพของ Stinson และคณะ (2008)

อย่างไรก็ตามจากโมเดลสุขภาพตามความผูกพันของบุคคลและสังคม นักวิจัยยังเชื่อด้วยว่า ถ้าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นมาตรวัดทางสังคมที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของความผูกพันทางสังคม ดังนั้นแล้วการมีคุณภาพของสัมพันธ์ภาพทางสังคมในระดับต่ำก็จะทำนายการลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลัน (Path d) หลักฐานทางการทดลองแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์เฉพาะในการได้รับการยอมรับและถูกปฏิเสธนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลัน นอกจากนี้นักทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมก็ให้ความสนใจด้วยว่า ปัญหาทางสุขภาพจะสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองข้ามช่วงเวลาได้หรือไม่ (Path e) ปัญหาทางสุขภาพที่ไม่ร้ายแรงย่อมไม่ส่งผลต่อคุณค่าทางสัมพันธ์ภาพ ดังนั้นปัญหาทางสุขภาพที่ไม่ร้ายแรงย่อมไม่สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ อย่างไรก็ตามปัญหาทางสุขภาพที่รุนแรงหรือเรื้อรังอาจขัดขวางต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล ซึ่งอาจนำไปสู่การแยกตัวทางสังคมและการลดสังคมมิติของบุคคลลง ดังนั้นการใช้ความรุนแรงและระยะเวลาของความเจ็บป่วยหรือปัญหาทางสุขภาพของบุคคลอาจสามารถทำนายความเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันได้ หรืออาจทำนายไม่ได้

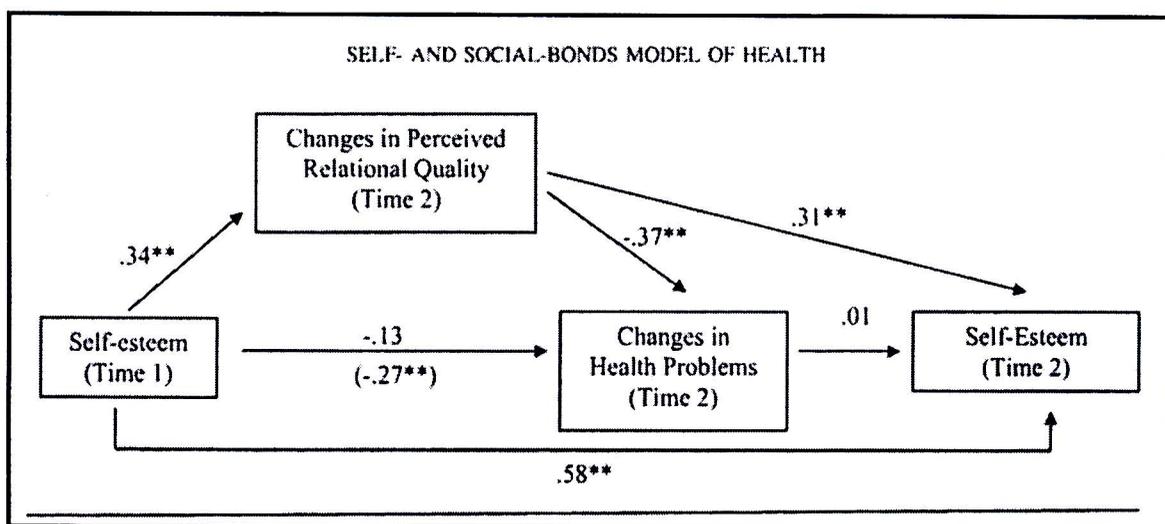
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

วันที่..... 11/01/2555

เลขทะเบียน..... 248478

เลขรหัสหนังสือ.....

ผลการศึกษาที่ 1 ของ Stinson และคณะ (2008) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำใน Time 1 มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นในความน่าจะเป็นของการรายงานถึงปัญหาทางสุขภาพใน Time 2 ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของปัญหาทางสุขภาพได้ และการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพทางความสัมพันธ์อย่างจับพลันได้ โดยเมื่อนำคุณภาพทางความสัมพันธ์มาวิเคราะห์หรือรวมกับการเห็นคุณค่าในตนเองเพื่อทำนายปัญหาทางสุขภาพ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้เป็นตัวแปรทำนายการเปลี่ยนแปลงของปัญหาทางสุขภาพระหว่าง Time 1 และ Time 2 อีกต่อไป และคุณภาพทางความสัมพันธ์สามารถทำนายปัญหาทางสุขภาพระหว่าง Time 1 และ Time 2 ได้ อย่างไรก็ตามปัญหาทางสุขภาพใน Time 2 ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองจาก Time 1 ไปถึง Time 2 ได้ แต่การเปลี่ยนแปลงคุณภาพทางความสัมพันธ์อย่างจับพลันมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองจาก Time 1 ไปถึง Time 2 ซึ่งผลการศึกษาที่ 1 ของนักวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องและสนับสนุนต่อทฤษฎีของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมอย่างมาก

ภาพที่ 2 โมเดลเส้นทางอิทธิพลในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง (Time 1) และคุณภาพทางความสัมพันธ์ตามการรับรู้ ปัญหาทางสุขภาพ และการเห็นคุณค่าในตนเอง (Time 2) จากผลการศึกษาที่ 1 ตามโมเดลสุขภาพตามความผูกพันของบุคคลและสังคมของ Stinson และคณะ (2008)

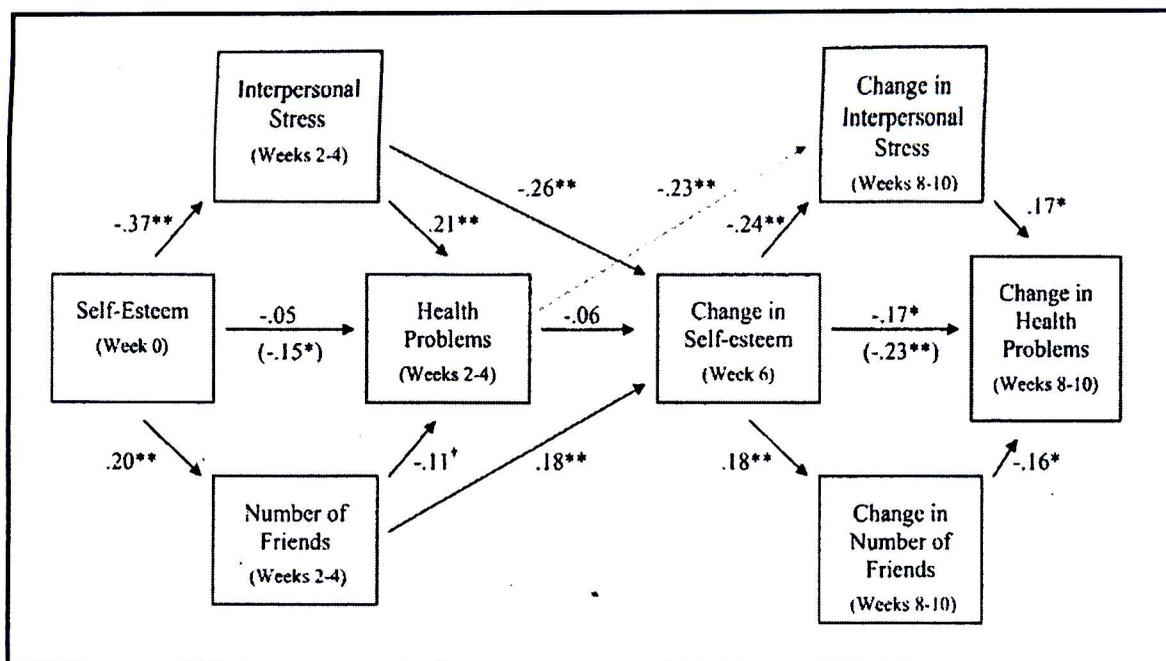
หมายเหตุ 1. ตัวเลขที่อยู่ภายในวงเล็บ เป็นค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยก่อนการวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน

2. ** $p < .001$.

อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาที่ 1 นั้น นักวิจัยในการศึกษาข้างต้นยังพบข้อจำกัดอยู่หลายประการ ได้แก่

1. การประเมินปัญหาทางสุขภาพเป็นการประเมินเชิงอัตนัยจากการให้กลุ่มตัวอย่างรายงานด้วยตนเองว่าบุคคลมีปัญหาทางสุขภาพเหล่านั้นหรือไม่ ซึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีการเห็นในตนเองต่ำมีการป่วยตามที่ได้รายงานถึงปัญหาทางสุขภาพของตนเองจริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่สนับสนุนความตรงในการประเมินปัญหาทางสุขภาพโดยการรายงานด้วยตนเอง Idler และ Benjamini (1997) ทบทวนการศึกษา 27 การศึกษา พบว่า การรายงานตนเองถึงสุขภาพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสุขภาพในเชิงปรนัยและเสียชีวิต
2. คุณภาพทางหน้าที่ของความผูกพันทางสังคมถูกวัดในเชิงอัตนัยอย่างมาก ซึ่งแม้จะได้จัดกระทำให้มีการควบคุมการเห็นคุณค่าในตนเองในการวิเคราะห์คุณภาพทางความสัมพันธ์และผลทางสุขภาพโดยดึงความแปรปรวนจากบุคลิกภาพอื่น ๆ ที่สำคัญต่อการรับรู้ถึงคุณภาพทางความสัมพันธ์ออกไปแล้ว แต่อาจเกิดข้อโต้แย้งได้ว่าลักษณะนิสัยทางบุคลิกภาพอื่น ๆ นั้นอาจส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพทางความสัมพันธ์และการอธิบายในข้อค้นพบนี้
3. ในการศึกษาที่ 1 นั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงสองช่วงเท่านั้น ผลการศึกษาจึงไม่สามารถทดสอบการลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันในการทำนายถึงการเพิ่มขึ้นของปัญหาทางสุขภาพข้ามช่วงเวลาได้

ในการศึกษาที่ 2 Stinson และคณะ (2008) จึงทำการทดลองซ้ำและขยายข้อค้นพบจากการทดลองที่ 1 และเพื่อป้องกันข้อจำกัดจากการทดลองที่ 1 ด้วยรูปแบบการศึกษาระยะยาวเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 6 ครั้งเป็นเวลา 10 อาทิตย์

ภาพที่ 3 โมเดลเส้นทางอิทธิพลระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง คุณภาพของความผูกพันทางสังคม ปัญหาทางสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเอง การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพของความผูกพันทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงของปัญหาทางสุขภาพ จากผลการศึกษาที่ 2 ตามโมเดลสุขภาพตามความผูกพันของบุคคลและสังคมของ Stinson และคณะ (2008)

หมายเหตุ 1. ตัวเลขที่อยู่ภายในวงเล็บ เป็นค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยก่อนการวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน

2. $p = .10$. * $p < .05$. ** $p < .01$.

การศึกษาที่ 2 ของงานวิจัยข้างต้นนั้น เป็นการศึกษาว่า โมเดลเส้นทางอิทธิพลระหว่างคุณภาพทางหน้าที่ของความผูกพันทางสังคม (เช่น ความเครียดจากแหล่งที่เกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล) และคุณภาพทางโครงสร้างของความผูกพันทางสังคม (เช่น จำนวนของเพื่อน) สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำและปัญหาทางสุขภาพในสัปดาห์ที่ 2-4 ได้หรือไม่ และตรวจสอบว่าการเปลี่ยนแปลงคุณภาพทางหน้าที่และคุณภาพทางโครงสร้างของความผูกพันทางสังคมอย่างฉับพลันสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันและการเปลี่ยนแปลงของปัญหาทางสุขภาพอย่างฉับพลันในสัปดาห์ที่ 8-10 ในการศึกษาที่ 2 หรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าโมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (fit) อย่างมาก ($X^2(12, N = 203) = 17.30, p = .139, CFI = 0.95, RMSEA = 0.05$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาที่ 2 ในงานวิจัยดังกล่าว พบว่า โมเดลจากการวิเคราะห์ โมเดลสมการโครงสร้างที่แสดงอยู่ในภาพที่ 3 นั้นเป็นโมเดลที่ไม่สอดคล้องกันอย่างเหนียวแน่นกับ โมเดลที่แสดงอยู่ในภาพที่ 1 แต่อย่างไรก็ตามในทางกรอบความคิดแล้วโมเดลทั้งสองนี้ต่างเป็นโมเดล ที่สอดคล้องกัน เพราะว่าโมเดลที่แสดงอยู่ในภาพที่ 1 นั้นแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของความผูกพันทาง สังคมเป็นตัวแปรเดี่ยว แต่ในขณะที่โมเดลที่แสดงอยู่ในภาพที่ 3 นั้น ตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของความ ผูกพันทางสังคมทั้งสองตัวต่างเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและ ปัญหาทางสุขภาพ และเมื่อตัวแปรส่งผ่านไม่ถูกรวมอยู่ในการศึกษาวิเคราะห์ การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำใน สัปดาห์ที่ 0 สามารถทำนายการเพิ่มขึ้นของปัญหาทางสุขภาพระหว่างช่วงเดือนแรกของการศึกษาได้ ซึ่งได้ผลที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาที่ 1 เพียงแต่ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผลการ วิเคราะห์ถึงปัญหาทางสุขภาพที่ได้นั้นได้รับมาจากการรายงานด้วยตนเองถึงพฤติกรรมที่มี ความสัมพันธ์กับสุขภาพในชีวิตประจำวันของบุคคลอย่างมาก เช่น ความถี่ของการไปพบแพทย์ และ ความถี่ของการขาดเรียนเนื่องจากความเจ็บป่วย

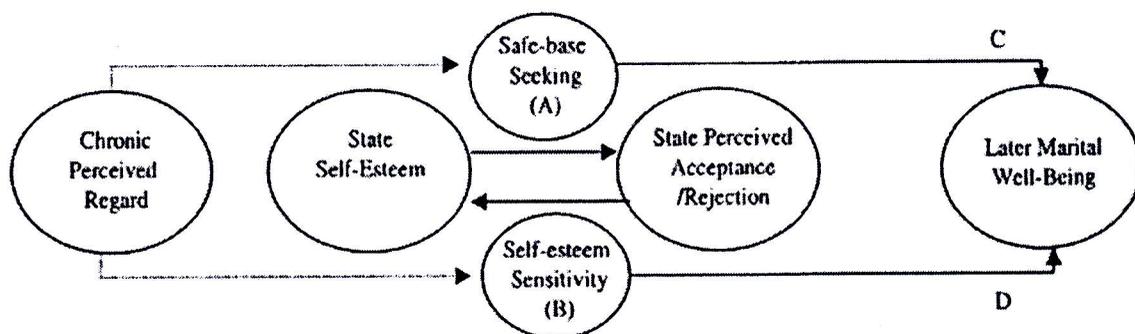
นอกจากนั้นแล้ว ในผลการศึกษาที่ 2 ของงานวิจัยข้างต้น ยังพบด้วยว่าการเห็นคุณค่าใน ตนเองต่ำสามารถทำนายระดับการเพิ่มขึ้นของความเครียดจากแหล่งที่เกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพที่สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ 1 และการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำยังสามารถทำนายคุณภาพเชิง โครงสร้างของความผูกพันทางสังคมในระดับต่ำได้อีกด้วยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการเห็นคุณค่าใน ตนเองสูง ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำรายงานว่าพวกเขามีเพื่อนน้อยกว่าในสัปดาห์ที่ 2-4 และ ปัญหาทางสุขภาพในสัปดาห์ที่ 2-4 ไม่สามารถทำนายการเปลี่ยนของการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่าง สัปดาห์ที่ 0-6 ได้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาที่ 1 อย่างไรก็ตาม ความเครียดจากแหล่งที่เกี่ยวกับ สัมพันธ์ภาพและจำนวนของเพื่อนสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองใน สัปดาห์ที่ 6 ได้ นอกจากนั้นแล้วความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพทางหน้าที่ (เชิงอัตนัย) และคุณภาพทาง โครงสร้าง (ปรนัย) ของความผูกพันทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองข้าม ช่วงเวลานี้สนับสนุนถึงคำนิยามของการเห็นคุณค่าในตนเองตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม

จากภาพที่ 3 เมื่อตัวแปรส่งผ่านในสัปดาห์ที่ 8-10 ไม่ถูกนำมาวิเคราะห์ในโมเดล การลดลง ของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันในสัปดาห์ที่ 6 สามารถทำนายการเพิ่มขึ้นของปัญหาทาง สุขภาพอย่างฉับพลันในสัปดาห์ที่ 8-10 ได้ แต่เมื่อตัวแปรส่งผ่านถูกนำมาวิเคราะห์ในโมเดล การลดลง ของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันในสัปดาห์ที่ 6 สามารถทำนายการเพิ่มขึ้นของความเครียด จากแหล่งที่เกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพในสัปดาห์ที่ 8-10 ได้ ที่ซึ่งเป็นผลให้สามารถทำนายการเพิ่มขึ้นของ ปัญหาทางสุขภาพอย่างฉับพลันในสัปดาห์ที่ 8-10 ได้ การวิเคราะห์การส่งผ่านแสดงให้เห็นว่า การ

เพิ่มขึ้นของความเครียดจากแหล่งที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพสามารถอธิบายส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างการลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันและการเพิ่มขึ้นของปัญหาทางสุขภาพอย่างฉับพลันได้ มากไปกว่านั้นการลดลงของจำนวนเพื่อนอย่างฉับพลันสามารถอธิบายส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างการลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างฉับพลันและการเพิ่มขึ้นของปัญหาทางสุขภาพอย่างฉับพลันได้ ผลการวิเคราะห์เช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างการศึกษานี้กับการศึกษาในการศึกษาครั้งที่ 2 กับผลการศึกษาในการศึกษาครั้งที่ 1 ซึ่งยืนยันข้อค้นพบที่ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำอย่างต่อเนื่องสามารถทำนายคุณภาพของความผูกพันทางสังคมที่ต่ำอย่างต่อเนื่องได้ และเป็นผลให้สามารถทำนายปัญหาทางสุขภาพอย่างต่อเนื่องได้ด้วย

ผลการศึกษาทั้งสองการศึกษาที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การเห็นคุณค่าในตนเองที่อยู่ในระดับต่ำสามารถทำนายปัญหาทางสุขภาพและคุณภาพของความผูกพันทางสังคมที่แย่มากได้ และจากการศึกษาระยะยาวในการศึกษาที่สองก็พบผลเช่นเดียวกับการศึกษาแรก และยังพบผลการศึกษาเพิ่มเติมด้วยว่าคุณภาพของความผูกพันทางสังคมที่แย่มากสามารถทำนายการลดลงของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ที่ซึ่งส่งผลต่อการลดลงของคุณภาพของความผูกพันทางสังคมอีกต่อหนึ่งและเป็นผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปัญหาทางสุขภาพตามมาซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมอย่างมาก

ผลการศึกษาของ Stinson และคณะ (2008) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Murray, Griffin, Rose, และ Bellavia (2003) ที่ศึกษาว่าการรับรู้ถึงการได้รับการยอมรับจากคนรักส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไร โดย Murray และคณะ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ถึงการได้รับการยอมรับกับการเห็นคุณค่าในตนเองตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมซึ่งกำหนดโมเดลเชิงสมมติฐานดังภาพที่ 4 ด้วยบันทึกประจำวันในระยะยาว จากการวิเคราะห์พหุระดับ (multilevel analyses) พบว่า บุคคลที่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้รับการยอมรับในทางบวกจากคนรักของพวกเขาจะชดเชยความสงสัยในตนเองที่เกิดขึ้นในแต่ละวันด้วยการรับรู้การยอมรับและความรักจากคนรัก ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้รับการยอมรับในทางบวกเพียงเล็กน้อยจากคนรักจะรับเอาประสบการณ์ที่ถูกละเลยในแต่ละวันเข้าไปสู่ภายในและเริ่มกังวลว่าคนรักของพวกเขาจะพอใจในตัวพวกเขา น้อยลง ความไวของการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการถูกปฏิเสธเช่นนี้สามารถทำนายการลดลงของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคนรักของพวกเขาได้

ภาพที่ 4 โมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการรับรู้การได้รับการยอมรับหรือการถูกปฏิเสธตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมในงานวิจัยของ Murray, Griffin, Rose, และ Bellavia (2003)

นอกจากนั้นแล้ว Leary และคณะ (1995) ได้ทำการศึกษาหาคำอธิบายเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานในทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมตามที่มีทฤษฎีที่ว่าระบบการเห็นคุณค่าในตนเองจะกำกับปฏิกิริยาของบุคคลอื่นและกระตุ้นบุคคลถึงความเป็นไปได้ของการถูกกีดกันทางสังคม ซึ่งผลการศึกษาที่หนึ่งพบว่า อิทธิพลของเหตุการณ์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงสภาวะของบุคคลสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่าเหตุการณ์เช่นใดที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือการถูกปฏิเสธ ในการศึกษาที่สอง กลุ่มตัวอย่างต้องประเมินว่าพวกเขารู้สึกว่าตนเองได้รับการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมอย่างไรในสถานการณ์ทางสังคมจริงซึ่งมีสหสัมพันธ์สูงกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของพวกเขา ในการศึกษาที่สามและการศึกษาที่สี่ การถูกกีดกันทางสังคมเป็นสาเหตุต่อการลดลงในการเห็นคุณค่าในตนเองเมื่อกลุ่มตัวอย่างถูกกีดกันออกจากกลุ่มด้วยเหตุผลส่วนบุคคล แต่ไม่เป็นเช่นนั้นเมื่อการถูกกีดกันออกจากกลุ่มถูกซ่อน แต่ผลนี้ไม่ถูกส่งผ่านโดยการนำเสนอตนเอง (self-presentation) การศึกษาที่ห้าแสดงให้เห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงลักษณะนิสัยมีสหสัมพันธ์สูงกับระดับที่กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าได้รวมอยู่หรือถูกกีดกันจากผู้อื่น ผลการศึกษาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงหลักฐานที่ชัดเจนสำหรับโมเดลมาตรฐานทางสังคม

Denissen, Penke, Schmitt, และ Aken (2008) ได้ทำการศึกษาตามทฤษฎีของทฤษฎีมาตรฐานสังคมซึ่งได้ทำการศึกษาในหลายระดับลดหลั่น (ระดับภายในบุคคล, ระดับระหว่างบุคคล, ระดับระหว่างประเทศ) ซึ่งตัวบ่งชี้ถึงปริมาณและคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถูกรวบรวมจากสัมพันธภาพกับเพื่อน สมาชิกภายในครอบครัว และคู่อภิเษก ในระดับภายในบุคคล คุณภาพของสัมพันธภาพและปฏิสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและคุณภาพของสัมพันธภาพปรากฏว่าเป็นตัวทำนายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเอง การวิเคราะห์ข้ามย้อนหลัง (cross-lagged analyses) บ่งชี้ว่าความสัมพันธ์นี้บางส่วนเนื่องมาจากว่าผลของการเข้าร่วมกลุ่มกันทางสังคมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับระหว่างบุคคล บุคคลที่รายงานว่ามีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงก็จะมีระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงลักษณะนิสัยสูงด้วย ในระดับระหว่างประเทศ ประเทศที่มีประชากรโดยทั่วไปมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนถูกจำแนกออกเป็นประเทศที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับประเทศสูงกว่าประเทศที่ปราศจากประชากรเช่นนั้น แม้ว่าความสุข ความเป็นปัจเจกบุคคลนิยม ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และภาวะ neuroticism จะถูกควบคุมแล้ว

อย่างไรก็ตาม Kirkpatrick และ Ellis (2001) ทำการค้นคว้าเพื่อขยายโมเดลมาตรฐานสังคม (the sociometer model) ในหลาย ๆ ทิศทาง ในทิศทางแรก พวกเขาโต้แย้งว่า เมื่ออ้างอิงตามทฤษฎีของทฤษฎีวิวัฒนาการ (an evolutionary perspective) การเข้าร่วมกลุ่มกันทางสังคมไม่ใช่ปัญหาในการปรับตัวเพียงอย่างเดียว (a single adaptive problem) แต่ขึ้นอยู่กับปัญหาเฉพาะในแต่ละหมวดรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันย่อมมีปัญหาทางการปรับตัวที่แตกต่างกัน และคุณลักษณะที่มีคุณค่าของคู่สัมพันธ์ที่แตกต่างกันก็ไม่เหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น ความดึงดูดทางกายภาพเป็นคุณลักษณะที่มีคุณค่าในคู่อภิเษกแต่ไม่มีคุณค่าในสมาชิกครอบครัวหรือเพื่อนร่วมทีม เพราะปัญหาทางการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับรูปแบบของสัมพันธภาพที่หลากหลายจึงทำให้แนวโน้มแตกต่างกัน Kirkpatrick และ Ellis ยังชี้แจงด้วยว่าการประเมินตนเอง (self-evaluation) ควรจะพิจารณาในขอบเขตหรือด้านเฉพาะตามหน้าที่ มาตรฐานสังคมที่หลากหลายนั้นได้แสดงให้เห็นถึงการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมที่มีขอบเขตหรือด้านเฉพาะที่แตกต่างกัน

ในทิศทางที่สอง Kirkpatrick และ Ellis (2001) ยืนยันว่า การเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมหรือการได้รับการยอมรับทางสังคมเป็นเพียงแง่มุมหนึ่งเท่านั้นของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ถูกกำกับโดยมาตรฐานสังคม คุณค่าทางการปรับตัวในการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมในความสัมพันธ์แบบร่วมมือกันควรขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งหรือคุณค่าของความสัมพันธ์หรือกลุ่มที่มีต่อบุคคลด้วย เพราะความร่วมมือกันภายในกลุ่มโดยทั่วไปหมายถึงการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม คุณค่าของความสัมพันธ์แบบร่วมมือกันของบุคคลมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์กับคู่ของพวกเขาหรือสถานภาพของกลุ่มเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่แข่งขัน การร่วมมือกันเพื่อผลประโยชน์อาจเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของคำอธิบายนี้ แต่คำอธิบายนี้ก็อาจเกิดขึ้นได้จริงในความสัมพันธ์คู่รัก มิตรภาพ และความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงควรถูกกำกับโดยมาตรฐานสังคมที่สะท้อนถึงความเข้มแข็งและคุณค่าของกลุ่มทางสังคมของบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทรรศนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคม (social identity theory) (Tajfel, 1982; Tajfel & Turner, 1986) ที่ซึ่งนักวิจัยบางคนอ้างว่าเป็นการเห็นคุณค่าในตนเองทางสังคม (social self-esteem) (Rubin & Hewstone, 1998) หรือการเห็นคุณค่าในตนเองในการรวมกลุ่ม (collective self-esteem) (Luhtanen & Crocker, 1992) ซึ่งตรงข้ามกับการเห็นคุณค่าในตนเองส่วนบุคคล (personal self-esteem)

นอกจากนั้นแล้ว ไม่ใช่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งหมดจะเป็นความสัมพันธ์แบบร่วมมือภายในความสัมพันธ์คู่รัก การรวมกลุ่มกัน และเครือข่ายทางสังคมขนาดใหญ่ บุคคลแข่งขันกับคนอื่น ๆ เพื่อคู่ครอง สถานภาพ และทรัพยากรอื่น ๆ ดังนั้นทรัพยากรหลักอีกประการของการเห็นคุณค่าในตนเองจึงควรสะท้อนถึงอัตมโนทัศน์ของบุคคลในการควบคุม ในสถานภาพ และความดึงดูดใจ เมื่อเปรียบเทียบกับการแข่งขันอื่น ๆ ซึ่งตรงข้ามกับ Leary (Leary & Baumeister, 2001; Leary & Downs, 1995) Kirkpatrick และ Ellis (2001) ไม่เชื่อว่าจุดยืนทางความสัมพันธ์ของบุคคลในมิติการแข่งขันสามารถลดการเข้าร่วมกลุ่มกันทางสังคมลงได้ในเชิงทฤษฎี การดีกว่าคนอื่น เช่น มั่งคั่งกว่า, งดงามกว่า เป็นต้น ไม่ได้ทำให้ถูกยอมรับหรือถูกชอบจากบุคคลอื่นเสมอไป ยกตัวอย่างเช่น ลักษณะเช่นนั้นสามารถทำให้บุคคลโดดเดี่ยวได้ในจุดสูงสุดถ้าความพยายามที่จะได้รับสถานภาพหรือทรัพยากรเป็นผลให้เกิดการแปลกแยกหรือความไม่พอใจจากคู่รัก เพื่อน หรือกลุ่ม

ในทิศทางที่สาม Kirkpatrick และ Ellis (2001) ยืนยันว่ามาตรการทางสังคมที่หลากหลายวิวัฒนาการขึ้นเพื่อการทำหน้าที่ที่แตกต่างกัน พวกเขาโต้แย้งว่านอกเหนือจากการจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อฟื้นฟูการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมตามระดับความพึงพอใจแล้ว มาตรการทางสังคมยังถูกออกแบบมาเพื่อที่จะกระตุ้นกระบวนการทางจิตวิทยาและพฤติกรรมที่หลากหลาย และถูกออกแบบมาเพื่อที่จะแก้ปัญหาทางการปรับตัวโดยเฉพาะ กระบวนการเช่นนี้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการในระยะยาว เมื่อชีวิตในช่วงต้นประสบกับการถูกปฏิเสธจากผู้ปกครองซึ่งนำไปสู่การที่บุคคลมีวุฒิภาวะก่อนและแสดงกลวิธีในการหาผู้ครองในระยะสั้นของช่วงวัยรุ่น (Belsky, Steinberg, & Draper, 1991) หรือกระบวนการเช่นนี้ก็อาจเกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมอย่างทันทีในระยะเวลายาว (Gangestad & Simpson, 2000) ยกตัวอย่างเช่น อึดมโนทัศน์ของบุคคลที่มีการควบคุมต่ำจะนำบุคคลไปสู่การใช้กลวิธีระหว่างบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำและหลีกเลี่ยงการเผชิญกับบุคคลที่มีการควบคุมสูงกว่าเพราะเป็นอันตราย และการรับรู้ความอ่อนแอในกลุ่ม ณ ขณะนั้นเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับกลุ่มหรือลดความแข็งแกร่งของอีกกลุ่มที่แข็งแกร่งกว่า จากแนวคิดนี้ ความก้าวร้าวถูกมองว่าเป็นกลวิธีทางพฤติกรรมประการหนึ่งที่ถูกกำกับในขอบเขตเฉพาะของการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งผสมผสานกับปัจจัยทางสถานการณ์เฉพาะอื่น ๆ

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีมาตรการทางสังคมนั้น ย่อมสรุปได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่อการถูกกีดกันทางสังคม เพราะการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นระบบที่คอยตรวจสอบระดับการเข้าร่วมกลุ่มของบุคคลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในการดำรงชีวิตซึ่งต้องพึ่งพาสังคม นั่นก็คือการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการถูกกีดกันทางสังคมได้ทั้งการถูกกีดกันทางสังคมตามที่ได้รับรู้และการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงได้ โดยเมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำย่อมแสดงให้เห็นว่าบุคคลเริ่มถูกกีดกันทางสังคมทั้งในทางที่รับรู้และที่เกิดขึ้นจริง และเมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงย่อมแสดงให้เห็นว่าบุคคลได้รับการเข้าร่วมกลุ่ม ผู้วิจัยจึงนำข้อสรุปตามทฤษฎีมาตรการทางสังคมและงานวิจัยซึ่งศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองตามทฤษฎีมาตรการทางสังคมนี้นี้ไปตั้งเป็นสมมติฐานเบื้องต้นว่า การเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการถูกกีดกันทางสังคมได้ในทิศทางลบ และการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมได้ในทิศทางลบ

การวัดการถูกกีดกันทางสังคม

จากการศึกษาที่ 1 ของ Leary และคณะ (1995) ซึ่งศึกษาพบว่า พฤติกรรมของบุคคลที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคมมีสหสัมพันธ์สูงกับผลของพฤติกรรมนั้นที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ($r = .70$) ในการศึกษาใช้ผลการประเมินจาก 2 มาตรการ โดยแต่ละมาตรการมี 16 พฤติกรรม ในมาตรการแรกให้กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าคนอื่น ๆ จะตอบสนองอย่างไรหากพวกเขาแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ 16 พฤติกรรม ซึ่งมีช่วงการประเมิน 1 ถึง 5 และมีความหมายของช่วงการประเมินตั้งแต่คนส่วนใหญ่ ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงไปจนถึงคนส่วนใหญ่ยอมรับหรือเข้าหาฉัน และในมาตรการที่สองให้กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าเขาจะรู้สึกเกี่ยวกับตนเองอย่างไร ถ้าเขาแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น โดยประเมินด้วยคำคุณศัพท์ขั้วคู่ (bipolar adjective scale) เช่น ดี-เลว ภูมิใจ-ละอาย มีช่วงการประเมิน 1 ถึง 7 ในการศึกษา มีการสุ่มลำดับการทำมาตรการใน 2 มาตรการ

Leary และคณะ (1995) เสนอแนะว่าในการศึกษาที่ 1 มีข้อจำกัดที่กลุ่มตัวอย่างบางคนไม่เคยแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น จึงพึ่งพาการสันนิษฐาน ในการศึกษาที่ 2 จึงให้กลุ่มตัวอย่างถูกสุ่มให้เขียนเรียงความเกี่ยวกับ 1) ประสบการณ์ที่พึ่งผ่านไป ที่มีอารมณ์ทางลบ 1 ใน 4 อารมณ์ ได้แก่ ความวิตกกังวลทางสังคม (social anxiety) ความรู้สึกโดดเดี่ยว (loneliness) ความอิจฉา (jealous) หรือ ความซึมเศร้า (depression) หรือ 2) ประสบการณ์ที่พึ่งผ่านไป ที่มีอารมณ์ทางบวก 1 ใน 4 อารมณ์ ได้แก่ ความไม่วิตกกังวล (nonanxious) ความไม่โดดเดี่ยว (nonlonely) ความไม่อิจฉา (nonjealous) หรือ ความไม่ซึมเศร้า (nondepressed) แล้วจึงประเมินว่าพวกเขาารู้สึกว่าได้รับการเข้าร่วมกลุ่มหรือถูกกีดกันในสถานการณ์นั้นเช่นไร จากคำตอบต่าง ๆ เช่น ได้รับการยอมรับ (accepted) ถูกกีดกัน (excluded) ได้รับการต้อนรับ (welcomed) ถูกปฏิเสธ (rejected) หรือได้รับการเข้าร่วมกลุ่ม (included) โดยมีช่วงการประเมิน 1 ถึง 7 คะแนนการประเมินที่มากบ่งชี้ถึงความรู้สึกว่าถูกกีดกันทางสังคม โดยมาตรการวัดการถูกกีดกันทางสังคมตามที่ได้รับรู้นี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .94

อย่างไรก็ตามในการศึกษาที่ 2 ของ Leary และคณะ (1995) นักวิจัยก็ให้กลุ่มตัวอย่างเขียนถึงเหตุผลเบื้องต้นว่า ทำไมพวกเขาารู้สึกเช่นนั้นในสถานการณ์นั้น โดยเหตุผลถูกลงรหัส เป็น 1 – 5 ซึ่ง 1 หมายถึง ได้รับการเข้าร่วมอย่างชัดเจน 2 หมายถึง น่าจะได้รับการเข้าร่วม 3 หมายถึง ไม่ชัดเจนว่าได้รับการเข้าร่วมหรือถูกกีดกัน 4 หมายถึง น่าจะถูกกีดกัน และ 5 หมายถึง ถูกกีดกันอย่างชัดเจน เพื่อลดข้อจำกัดในการศึกษาที่ 1

ในการศึกษาที่ 3 ของ Leary และคณะ (1995) ซึ่งศึกษาถึงผลของการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงสภาวะในการตอบสนองต่อการถูกกีดกันทางสังคมจากกลุ่ม โดย Leary และคณะจัดกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และแต่ละคนอยู่ในสถานที่ที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างถูกบอกว่าเป็นการทำงานเกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นกลุ่มและการตัดสินใจเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทำแบบสอบถามเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information exchange questionnaire) ซึ่งจะต้องทำแบบสอบถามใน 2 ลักษณะ 1) ประเมินตนเองใน 13 ข้อด้วยช่วงการประเมิน 1 ถึง 7 เช่น เป็นคนเปิดเผย-เป็นคนเก็บตัว เป็นคนตึงเครียด-เป็นคนผ่อนคลาย และ 2) เขียนเรียงความสั้นเกี่ยวกับ "สิ่งที่ฉัน ฉัน" และ "คนแบบไหนที่ฉันอยากเป็นมากที่สุด" หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้อ่านข้อมูลของคนอื่น ๆ 4 คนที่เหลือ และให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนประเมินคนอื่น ๆ 4 คนที่เหลือ และระบุ 2 คนที่ต้องการทำงานด้วย และ 2 คนที่น่าจะพึ่งพาได้ที่สุดเมื่อเกิดปัญหา

ในการศึกษาการถูกกีดกันทางสังคมของ Kirkpatrick, Waugh, Valencia, และ Webster (2002) ได้ใช้การประเมินการถูกกีดกันทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างด้วยมาตรวัด 2 มาตรวัด ได้แก่ 1) 9-item Inclusionary Status Scale (Spivey, 1990) ซึ่งเป็นมาตรวัดที่เคยถูกใช้ในการศึกษาก่อนหน้าของ Leary, Cottrell, และ Phillips (2001) ด้วยวัตถุประสงค์เดียวกัน และ 2) 10-item Interpersonal Support Evaluation List (Cohen, Mermelstein, Kamarck, & Hoberman, 1985)

และในการศึกษาของ Murray, Griffin, Rose, และ Bellavia (2003) ประเมินการถูกกีดกันทางสังคมโดยใช้ The Daily Experience Record (DER) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) 103-item event inventory ซึ่งเป็นส่วนที่ตรวจสอบเหตุการณ์ทางบวกและเหตุการณ์ทางลบที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เช่น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงาน ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครอบครัว หรือปฏิสัมพันธ์กับลูก และ 2) 54-item feelings inventory ซึ่งเป็นส่วนที่ประเมินว่าพวกเขาประสบกับอารมณ์ต่าง ๆ ในแต่ละวันมากน้อยเพียงใดโดยมีการประเมินในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ พฤติกรรมการปฏิเสธ (5 ข้อ) พฤติกรรมการยอมรับ (2 ข้อ) พฤติกรรมทางลบของคนรักตามที่รับรู้ (7 ข้อ) พฤติกรรมการยอมรับของคนรักตามที่รับรู้ (4 ข้อ) การเห็นคุณค่าในตนเองเชิงสภาวะ (7 ข้อ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81) การรู้สึกได้รับการยอมรับ (7 ข้อ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .94) ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการ

ยอมรับ (5 ข้อ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86) และการรู้สึกถูกปฏิเสธ (6 ข้อ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .91)

ในการศึกษาเพื่อตรวจสอบทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมของ Anthony, Wood, และ Holmes (2007) ได้ใช้การประเมินการถูกกีดกันทางสังคมจากการประเมินด้วยมาตรวัดการยอมรับจากกลุ่มตามที่คาดหวัง (anticipated acceptance from the group) โดยมีการประเมินใน 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ประเมินความประทับใจของกลุ่มที่มีต่อพวกเขา (ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .76) โดยมีคำถามเช่น “กลุ่มชอบคุณมากน้อยเพียงใด” “กลุ่มมีความประทับใจกับคุณหรือไม่” “กลุ่มคาดหวังว่าจะชอบคุณโดยทันที” “กลุ่มคาดหวังว่าจะชอบคุณหลังจากที่ได้รู้จักคุณ” หรือ “กลุ่มจะชอบคุณมากน้อยเพียงใดหลังจากพบกันแล้ว 4 ครั้ง” (จินตนาการว่าได้ร่วมกลุ่มกันแล้ว) และ 2) ประเมินความคิดเห็นของกลุ่มที่มีต่อพวกเขาด้วยคุณลักษณะทางบวก 6 คุณลักษณะ (ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88) โดย 6 คุณลักษณะได้แก่ ความใจดี ความอบอุ่น การมีทักษะทางสังคม เห็นอกเห็นใจ นำพุดคุยด้วย มีบุคลิกภาพที่น่าตื่นเต้น

การประเมินการถูกกีดกันทางสังคมตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยประเมินการถูกกีดกันทางสังคมจากทั้งการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงภายในกลุ่มที่จัดกระทำขึ้น และการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมของสมาชิกภายในกลุ่มแต่ละคน มาตรวัดการถูกกีดกันทางสังคมของผู้วิจัยจึงประกอบด้วยสองส่วน โดยส่วนแรกเป็นการประเมินการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม และส่วนที่สองเป็นการประเมินการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวัดการถูกกีดกันทางสังคม ผู้วิจัยประเมินการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมด้วยมาตรวัดการยอมรับจากกลุ่มตามที่คาดหวังในการศึกษาของ Anthony และคณะ (2007) และประเมินการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงด้วยแบบประเมินสมาชิกภายในกลุ่มในการศึกษาที่ 3 ของ Leary และคณะ (1995) เนื่องจากว่ามาตรวัดการยอมรับที่คาดหวังจากกลุ่มและแบบประเมินสมาชิกภายในกลุ่มเป็นมาตรวัดที่ถูกใช้เพื่อประเมินการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มตามการจัดกระทำในการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเหมาะสมกับวิธีการดำเนินการวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้มากกว่ามาตรวัดการถูกกีดกันทางสังคมอื่น ๆ ที่ใช้ในการสำรวจการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปไม่ใช้กับกลุ่มเฉพาะในการวิจัยเชิงทดลอง เช่น 9-item Inclusionary Status Scale (Spivey, 1990), 10-item Interpersonal Support Evaluation List (Cohen, Mermelstein, Kamarck, & Hoberman, 1985), หรือ The Daily Experience Record (Murray, Griffin, Rose, & Bellavia, 2003)

การจัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคม

ในการศึกษาที่ 4 ของ Twenge, Baumeister, Tice, และ Stucke (2001) ได้จัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคมโดยให้กลุ่มตัวอย่างเข้าห้องทดลองเป็นกลุ่ม (single-sex group) 4 – 6 คน และกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนกล่าวแนะนำตนเองตามชุดของข้อความจากงานเหนี่ยวนำความใกล้ชิดทางความสัมพันธ์ (the relationship closeness induction task) ซึ่งได้รับการพัฒนาโดย Sedikides, Campbell, Reeder, และ Elliot (1999) โดยสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มแนะนำตนเองรวมเป็นเวลาประมาณ 20 นาที หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างถูกแยกห้อง เพื่อตอบแบบสอบถามลักษณะประชากร (demographic) และตอบคำถามจากผู้วิจัยว่า “พวกเราสนใจในการสร้างกลุ่ม (forming groups) ที่สมาชิกชอบและเคารพซึ่งกันและกัน โปรดเขียนชื่อสมาชิกในกลุ่มสองคน ที่คุณอยากจะทำงานร่วมด้วยมากที่สุด” หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่เงื่อนไขได้รับการยอมรับหรือเงื่อนไขถูกปฏิเสธ แล้วจึงตอบมาตรวัดที่ได้กำหนดไว้

ในการศึกษาที่ 2 ของ Baumeister, Dwall, Ciarocco, และ Twenge (2005) ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมกับการกำกับตนเอง การศึกษาที่ 3 ของ Maner, Dwall, Baumeister, และ Schaller (2006) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้นมาใหม่ และการศึกษาที่ 2 ของ Twenge, Baumeister, Dwall, Ciarocco, และ Bartels (2007) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและพฤติกรรมความช่วยเหลือ ก็ต่างใช้การจัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคมเช่นเดียวกับการศึกษาที่ 4 ของ Twenge และคณะ (2001)

เนื่องจากในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาถึงอิทธิพลที่การถูกกีดกันทางสังคมส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง การจัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคมจึงไม่ใช่การสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่เงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคมหรือเงื่อนไขการได้รับการยอมรับแล้วจึงประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่ผู้วิจัยศึกษาถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม ผู้วิจัยจึงจัดกระทำกลุ่มในสภาพเชิงทดลองเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีปฏิสัมพันธ์กันโดยกำหนดเงื่อนไขให้กลุ่มตัวอย่างภายในกลุ่มรับรู้ว่าจะมีการถูกกีดกันทางสังคม หลังจากจัดกระทำกลุ่มผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วจึงประเมินการถูกกีดกันทางสังคม จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคม ผู้วิจัยจึงนำชุดข้อความของงาน

เหนี่ยวนำความใกล้ชิดทางความสัมพันธ์ (the relationship closeness induction task) ซึ่งได้รับการพัฒนาโดย Sedikides และคณะ (1999) มาใช้ในการจัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคมตามการศึกษาของ Twenge และคณะ (2001) และนักวิจัยคนอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

2. ความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem Discrepancies) และความหลงตนเอง (Narcissism)

Kernis และคณะ (Kernis, 1993; Kernis & Waschull, 1995) แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการประเมินความมั่นคงของการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับระดับของการเห็นคุณค่าในตนเอง พวกเขาอธิบายว่าความคงที่ของการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นขนาดความผันแปรระยะสั้นโดยรอบระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองพื้นฐาน Kernis และ Waschull (1995) ประเมินความคงที่ของการเห็นคุณค่าในตนเองข้ามช่วงเวลา แต่กระบวนการพื้นฐานยังคงเป็นเช่นเดิม ในงานวิจัยของ Kernis และ Waschull กลุ่มตัวอย่างทำมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองตามช่วงเวลาทั่วไป (เช่น 12 ชั่วโมง) ข้อคำถามในมาตรวัดเป็นคำถามที่ถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาารู้สึกอย่างไรในช่วงเวลานั้นเช่นเดียวกับข้อคำถามในมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง การคำนวณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองในหลาย ๆ สภาวะแสดงให้เห็นถึงดัชนีบ่งชี้ความคงที่ เช่นว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่คงที่แสดงออกถึงการเปลี่ยนคำตอบมากกว่า และเป็นผลให้มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูง

ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งคงที่และการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งไม่คงที่มีความเกี่ยวข้องกับการป้องกันตนเองในหลาย ๆ บริบท Kernis, Grannemann, และ Barclay (1989) พบว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งไม่คงที่มีแนวโน้มสูงที่จะแสดงความโกรธซึ่งใช้การประเมินด้วยการรายงานตนเอง (self-report) ขณะที่บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งคงที่มีแนวโน้มที่จะแสดงความโกรธน้อยกว่า ในการตรวจสอบผลร่วมกันระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและอารมณ์ Kernis, Greenier, Herlocker, Whisenhunt, และ Abend (1997) พบผลการศึกษาว่า หลังจากการเหนี่ยวนำอารมณ์ทางลบ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งไม่คงที่รายงานว่าพวกเขาต้องการที่จะมีปฏิกริยาในเชิงป้องกันในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ทางลบ เมื่อไม่พิจารณาถึงการเหนี่ยวนำอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงซึ่งคงที่รายงานว่าพวกเขามีความสงสัยในตัวเองน้อยแม้จะหลังจากการเกิดเหตุการณ์ทางลบ

ในการศึกษาโดยใช้บันทึกประจำวันตามธรรมชาติ Greenier, Kernis, McNamara, Waschull, Berry, Herlocker, และคณะ (1999) แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งไม่มั่นคงได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งคงที่ เหตุการณ์ทางลบมีอิทธิพลทางลบอย่างมากต่อกลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่คงที่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตัวเองคงที่ เหตุการณ์ทางบวกก็มีอิทธิพลเช่นเดียวกัน การประเมินเหตุการณ์ทางลบนั้นเป็นการรายงานจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งคงที่และกลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งไม่คงที่ Greenier และคณะ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคงที่ของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งไม่คงที่รับรู้เหตุการณ์ว่ามีความเกี่ยวข้องกับตนเองและเกี่ยวข้องกับคุณค่าของตนเองมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Kernis, Whisenhunt, Waschull, Greenier, Berry, Herlocker, และคณะ (1998) ที่พบว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งไม่คงที่นั้นรายงานว่าตนเองมีปัญหาในชีวิตประจำวันในระดับสูงจะมีความซึมเศร้ามากกว่าคนอื่น ๆ

ความไม่คงที่ของการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นได้รับการอธิบายจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างรูปแบบการเห็นคุณค่าในตนเองทั้ง 2 มิติ ได้แก่

- 1) การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (explicit self-esteem)
- 2) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (implicit self-esteem)

Greenwald และ Banaji (1995) เสนอว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้มีเพียงมิติเดียวที่วัดจากการรายงานตนเอง (self-report) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญา แต่การเห็นคุณค่าในตนเองยังมีมิติที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตซึ่งส่งผลต่อการตอบสนองโดยอัตโนมัติด้วย โดยที่การเห็นคุณค่าในตนเองที่แสดงออกโดยตรงนั้นเป็นการประเมินอัตมโนทัศน์ของตนเองตามการตระหนักรู้ของบุคคล ในขณะที่การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยเป็นการประเมินอัตมโนทัศน์ของตนเองอย่างไม่ตระหนักรู้หรือไม่ได้ตั้งใจ

ในการศึกษาต่อเนื่องของ Jordan, Spencer, Zanna, Hoshino-Browne, และ Correll (2003) พบผลการศึกษาที่สนับสนุนสมมติฐานที่ว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งไม่คงที่มีรูปแบบการเห็นคุณค่าในตนเองที่ขัดแย้งกันสองรูปแบบ โดยรูปแบบของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างตระหนักรู้ในระดับสูง และรูปแบบของการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไม่ตระหนักรู้ในระดับต่ำ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ในระดับสูง แต่มีการเห็นคุณค่าใน

ตนเองโดยนัยอยู่ในระดับต่ำ จะมีความรู้สึกถึงคุณค่าของตน (self-worth) ที่ขึ้นอยู่กับขอบเขตเฉพาะด้านซึ่งไม่คงที่ เช่น การได้รับการยอมรับจากสังคม ความดึงดูดใจทางกายภาพ และผลงานในงานที่แข่งขัน มากไปกว่านั้น หลังจากเกิดการล้มเหลวในการปฏิบัติงาน บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ในระดับสูง แต่มีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยอยู่ในระดับต่ำ จะเลิกทำงานนั้น ในขณะที่บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ในระดับสูง และมีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยอยู่ในระดับสูงด้วยจะยังคงเผชิญกับความล้มเหลว ประเด็นที่น่าสนใจในความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น คือความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองกับความหลงตนเอง นักวิจัยพบว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ในระดับสูง แต่มีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยอยู่ในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับความหลงตนเองในระดับสูง

นอกจากนั้นแล้วนักวิจัยหลายคนพบว่าการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีความสัมพันธ์กับการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับนัยเท่านั้น หรือแทบไม่มีความสัมพันธ์กัน (Greenwald & Farnham, 2000; Jordan, Spencer; Zeigler-Hill, 2006) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยอาจเป็นมิติที่เป็นอิสระจากกัน มากไปกว่านั้นดูเหมือนว่าการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสองประเภทนี้จะทำนายผลได้แตกต่างกัน การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยทำนายการตอบสนองที่เป็นไปตามธรรมชาติหรือการตอบสนองทางแรงขับอารมณ์ได้แม่นยำมากกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ ในทางตรงกันข้ามการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีแนวโน้มที่จะทำนายการตอบสนองซึ่งผ่านกระบวนการทางปัญญาได้แม่นยำกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยและการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ ซึ่งพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยเป็นมิติที่เป็นอิสระจากกัน และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีแนวโน้มที่จะทำนายปรากฏการณ์หรือการตอบสนองที่เป็นไปตามธรรมชาติหรือการตอบสนองตามแรงขับอารมณ์ได้ดีกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ ในทางตรงกันข้ามการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีแนวโน้มที่จะทำนายการตอบสนองซึ่งผ่านกระบวนการทางปัญญาได้แม่นยำกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

จากสมมติฐานเบื้องต้นที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมว่า การเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการถูกกีดกันทางสังคมได้ในทิศทางลบ และการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมได้ในทิศทางลบ เมื่อพิจารณาร่วมกันกับข้อค้นพบจากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีมิติซึ่งเป็นอิสระจากกันระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานในการวิจัยว่า

“การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม”

“การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม”

“การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม”

และ “การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม”

นอกจากนั้นผู้วิจัยนำข้อสรุปตามผลการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองข้างต้นและแนวคิดตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมไปตั้งเป็นสมมติฐานว่า

“การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลต่อการถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้”

นั่นก็คือ ขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่มีต่อการถูกกีดกันทางสังคมมีมากกว่าขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ที่มีต่อการถูกกีดกันทางสังคม เนื่องจากทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอธิบายว่า ผลป้อนกลับทางสังคมที่มีต่อบุคคลส่งผลกระทบต่อประเมินตนเองของบุคคลและความคาดหวังที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่นซึ่งนำไปสู่รูปแบบของการตอบสนองที่แตกต่างกัน บุคคลที่ประเมินตนเองในทางบวกและมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะกล้ายอมรับความเสี่ยงที่จะถูกปฏิเสธและเพิ่มพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเข้าร่วมกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกภายในกลุ่มยอมรับ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ประเมินตนเองในทางลบและมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะเลือกใช้รูปแบบของพฤติกรรมในเชิงป้องกันเพราะกลัวว่าจะถูกปฏิเสธ ซึ่งเป็นผลให้เกิดการถูกกีดกันทางสังคม กระบวนการมาตรฐานทางสังคมนี้เป็นไปอย่างอัตโนมัติและบุคคลไม่ได้ตระหนักในพฤติกรรมที่ตนเองใช้ตอบสนองต่อกลุ่ม การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดโดยไม่ได้ตระหนักจึงน่าจะทำนายการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงได้มากกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ เนื่องจากว่าการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้เป็นการประเมินตนเองผ่านกระบวนการทางปัญญาด้วยวิธีการรายงานตนเอง

ด้วยพรรณณะเดียวกันนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

“การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย”

นั่นก็คือ ขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ที่มีต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม มีมากกว่าขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่มีต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม เนื่องจากว่า การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมเป็นการประเมินการถูกกีดกันทางสังคมตามที่บุคคลรับรู้ ไม่ใช่กระบวนการที่เป็นไปอย่างอัตโนมัติในการถูกกีดกันทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง บุคคลใช้กระบวนการทางปัญญามาเพื่อพิจารณาว่าตนรู้สึกได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือถูกกีดกันจากกลุ่มมากน้อยเพียงใด และมีโอกาสเพียงใดที่จะถูกกีดกันจากกลุ่ม การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ซึ่งเป็นการประเมินตนเองผ่านกระบวนการทางปัญญาจึงน่าจะมีความสามารถทำนายการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมได้ดีกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย เพราะการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีความสามารถในการทำนายปรากฏการณ์หรือการตอบสนองที่ผ่านกระบวนการทางปัญญาได้น้อยกว่า

อย่างไรก็ตาม Campbell, Bosson, Goheen, Lakey, และ Kernis (2007) ซึ่งพยายามศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง กลับได้แย้งผลการศึกษาของ Jordan และคณะ (2003) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ซึ่ง Campbell และคณะเชื่อว่าการมองตนเองที่รับรู้ (explicit self-views) ของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่เป็นไปในทางบวกเสมอไป เพราะบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับการมองตนเองทางบวกเฉพาะมิติเน้นตนเอง (agentic domains) เช่น สถานภาพ ความฉลาด แต่ไม่มีสหสัมพันธ์กับการมองตนเองทางบวกในมิติเน้นความสัมพันธ์ (communal domains) ซึ่งมีการอ้างอิงพรรณณะนี้จากผลการศึกษาของ Campbell, Rudich, และ Sedikides (2002) ที่พบว่า ในการประเมินตนเองที่รับรู้ (explicit trait ratings) มีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการมองตนเองทางบวกในลักษณะนิสัยแบบเน้นตนเอง (agentic traits)

Campbell และคณะ (2007) เชื่อว่า การไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยอาจมาจากการใช้คำของโปรแกรมทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test) การใช้คำที่เกี่ยวกับมิติด้านที่เน้นตนเองในโปรแกรมทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยอาจทำให้เกิดสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยและบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ขณะที่การใช้คำที่เกี่ยวกับมิติด้านที่เน้นความสัมพันธ์อาจทำให้เกิดสหสัมพันธ์ทางลบ

หรือไม่มีสหสัมพันธ์กันระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยและบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ซึ่งจากงานวิจัยของ Jordan และคณะ ในปี 2003 การใช้คำในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านที่เน้นความสัมพันธ์ ผลการทดสอบที่พบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยต่ำจึงเป็นไปได้

จากผลการศึกษาของ Campbell และคณะ (2007) โดยตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการทดสอบการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยโดยใช้คำใน 3 รูปแบบ พบว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่ทดสอบด้วยคำที่สะท้อนถึงมิติเน้นตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประเมินคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองด้วยการรายงานตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่ทดสอบด้วยคำที่สะท้อนถึงมิติเน้นความสัมพันธ์และบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการประเมินคำที่สะท้อนถึงมิติเน้นความสัมพันธ์ด้วยการรายงานตนเอง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่ทดสอบด้วยคำที่สะท้อนถึงมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการประเมินคำที่สะท้อนถึงมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคำนำหน้าความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่ทดสอบด้วยคำที่สะท้อนถึงมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์ซึ่งมีจำนวนพอ ๆ กัน พบว่า เมื่อค่าสหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมากกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มากขึ้น ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยจะลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jordan และคณะ (2003) และ Ziegler-Hill (2006) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่บุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะมีความสัมพันธ์กับความไม่สอดคล้องกันระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้มีเพียงมิติเดียว แต่มีทั้งการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสองมิตินี้อาจไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามทางการวิจัยว่า ความไม่สอดคล้องกันของการเห็นคุณค่าในตนเองนี้จะส่งผลต่ออิทธิพล

ของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่มีต่อการถูกกีดกันทางสังคมหรือไม่ ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อสำรวจอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมในกลุ่มที่มีขนาดของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำเพิ่มเติมจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยเบื้องต้น

และจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การถูกปฏิเสธทางสังคม (social rejection) และความก้าวร้าว (aggression) พบว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงมีความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกปฏิเสธทางสังคมแตกต่างจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับต่ำ อันเนื่องมาจากว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงนั้นจะพยายามกำกับระดับการเห็นคุณค่าในตนเองให้อยู่ในระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมทางสังคมของพวกเขาจึงมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยการสร้างภาพลักษณ์ในด้านอำนาจ (authority) และความเหนือกว่า (superiority) มากกว่าการพัฒนาสัมพันธภาพ (Raskin, Novacek, & Hogan, 1991; Bushman, & Baumeister, 1998) รูปแบบทางสัมพันธภาพของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงจึงเป็นในเชิงควบคุม บงการ และโอ้อวด (Raskin, Novacek, & Hogan, 1991) ส่งผลให้พวกเขาถูกปฏิเสธหรือกีดกันทางสังคม และนำมาซึ่งความรุนแรงและพฤติกรรมก้าวร้าว (Bushman, & Baumeister, 1998)

ในทำนองเดียวกัน Sedikides, Campbell, Reeder, Elliot, และ Gregg (2002) ก็ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงมีการมองตนเองในทางบวกเกินจริงแต่มีอัตมโนทัศน์และการเห็นคุณค่าในตนเองที่เปราะบางจึงพยายามแสวงหาการยืนยันตนเอง (self-affirmation) จากบุคคลอื่นด้วยการทำให้ตนเองรู้สึกเหนือกว่า บุคคลเหล่านี้มีการคำนวณระหว่างการรักษาความมั่นคงทางจิตใจและการยอมถูกปฏิเสธจากคนอื่น ซึ่งพวกเขาเลือกที่จะรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจ และมีความสามารถ แม้จะต้องถูกกีดกันออกจากกลุ่มก็ตาม Sedikides และคณะยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า พฤติกรรมและกระบวนการเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงนั้นบิดเบือนผลป้อนกลับทางสังคม นั่นก็คือ พวกเขาตระหนักถึงผลเสียของการเพิ่มคุณค่าให้ตนเองโดยแลกกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคคลเหล่านี้มีการรับรู้ถึงผลป้อนกลับที่ไม่น่าพึงประสงค์ได้เป็นปกติ

ผลการศึกษาในงานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงใช้พฤติกรรมทางสังคมเชิงควบคุมและบงการในปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อเพิ่มระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองแม้ว่าตนเองจะต้องถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมจึงมีลักษณะแปรผันตรงตามกัน หรือก็หมายความว่า ยิ่งบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงเท่าใด ก็มีแนวโน้มที่จะถูกกีดกันทางสังคมมากเท่านั้น และได้รับการเข้าร่วมกลุ่มน้อยลง ซึ่งแตกต่างจากความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามแนวคิดของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมที่อธิบายว่า การเห็นคุณค่าในตนเองสูง แสดงให้เห็นว่าบุคคลถูกกีดกันทางสังคมน้อย และได้รับการเข้าร่วมกลุ่มมาก นอกจากนั้นแล้วจากงานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบหลงตนเองซึ่งพบผลการศึกษาว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองที่เป็นตัวแปรหนึ่งซึ่งอาจมีอิทธิพลกำกับต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น จากผลการศึกษาและข้อค้นพบในงานวิจัยเหล่านี้ ผู้วิจัยเชื่อว่ามีแนวโน้มที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการถูกกีดกันทางสังคมจะแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในระดับสูงและต่ำ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

“ความหลงตนเองมีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคม”

นอกจากนั้นแล้ว จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและการทดสอบการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยโดยใช้คำใน 3 รูปแบบของ Campbell และคณะ (2007) เพื่อตรวจสอบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองอาจมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยเมื่อทดสอบด้วยคำที่สะท้อนถึงมิตินั้นตนเอง ซึ่งไม่เป็นไปตามผลการศึกษาของ Jordan และคณะ (2003) เนื่องจาก Jordan และคณะ ใช้คำในการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัยที่สะท้อนถึงมิตินั้นความสัมพันธ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยจึงประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้วยการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัยซึ่งใช้คำทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ คำที่สะท้อนมิตินั้นตนเองและมิตินั้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน คำที่สะท้อนถึงมิตินั้นตนเอง และคำที่สะท้อนถึงมิตินั้นความสัมพันธ์ เพื่อลดข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นเมื่อความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเอง หรือบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเป็นตัวแปรกำกับ

การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้

ในงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง นักวิจัยแต่ละคนก็ใช้มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ที่มีความเป็นมาตรฐานแตกต่างกันไปตามบริบทของงานวิจัยเพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และการทดสอบสมมติฐานในงานวิจัย มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ที่มีความเป็นมาตรฐาน เช่น มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg (Rosenberg's Self-esteem Scale, 1965), มาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory หรือ TSBI (Helmrich et al., 1994), มาตรวัด The revised Self-Liking and Competence Scale หรือ SLCS-R (Tafarodi & Swann, 2001), มาตรวัด The Self-Attributes Questionnaire หรือ SAQ (Pelham & Swann, 1989) มาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy Scale หรือ FIS (Fleming & Courtney, 1994; Janis & Field, 1959) หรือมาตรวัด The State Self-esteem Scale หรือ SSES (Heatherton & Polivy, 1991) ต่างมีวัตถุประสงค์ที่สร้างขึ้นคล้ายคลึงกันในบางประเด็น และแตกต่างกันในบางประเด็น ยกตัวอย่างเช่น มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg มักถูกใช้บ่อยครั้งในการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวม (global self-esteem) ซึ่งเป็นการประเมินความมีคุณค่าของตนเองโดยภาพรวม (overall self-worthiness) และการยอมรับตนเอง (self-acceptance) เช่นเดียวกับมาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy แต่ว่าแตกต่างกับมาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory ที่มีข้อสมมติฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองจากการประเมินความมั่นใจในตนเองทางสังคม (social self-confidence) หรือแตกต่างกับมาตรวัด The revised Self-Liking and Competence Scale ที่มองว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้เป็นองค์ประกอบเดียว แต่ประกอบไปด้วย องค์ประกอบด้านความสามารถในตนเอง (self-competence) และองค์ประกอบด้านความชื่นชอบตนเอง (self-liking)

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองในประเด็นต่าง ๆ จึงจำเป็นจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์และข้อตกลงเบื้องต้นของมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้เหล่านี้ให้เหมาะสมกับบริบทในการศึกษาเพื่อให้ผลการศึกษาในการวิจัยถูกต้องและเหมาะสมตามแนวทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษา

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง แสดงให้เห็นถึงความแปรปรวนของความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองซึ่งวัดด้วยมาตรวัด Narcissistic Personality Inventory หรือ NPI (Raskin & Hall, 1979) และวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวมต่าง ๆ Brown และ Zeigler-Hill (2004) พบว่า ความแปรปรวนในความสัมพันธ์ระหว่าง Narcissism กับการเห็นคุณค่าในตนเองที่วัดด้วยมาตรวัดต่าง ๆ นี้ อาจอธิบายได้จากระดับของลักษณะแบบควบคุม (dominance) ในมาตรวัดการเห็นคุณค่าตนเองนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้วิธีการแบบรายงานตนเองโดยส่วนใหญ่ มักใช้มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg (1965) แม้ว่าจะมีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ที่วัดจากมาตร Narcissistic Personality Inventory เพียง .09 – .41 เท่านั้น ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยเท่ากับ .26 เท่านั้น ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบอภิวเคราะห์ (meta analysis) ที่ไม่ได้ตีพิมพ์ของ Campbell (2001) ซึ่งขนาดความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยมาตรวัดอื่น ในทางตรงกันข้ามการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยมาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory มีค่าสหสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยกับคะแนนบุคลิกภาพแบบหลงตนเองที่วัดจากมาตร Narcissistic Personality Inventory เท่ากับ .56 ขณะที่ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนบุคลิกภาพแบบหลงตนเองที่วัดจากมาตรวัด Narcissistic Personality Inventory กับการเห็นคุณค่าในตนเองที่วัดจากมาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy Scale และ Tennessee Self-Concept Scale น้อยกว่า .35 ทั้งคู่

จากการพิจารณามาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่หลากหลายจากงานวิจัยเกี่ยวกับความหลงตนเองพบว่า มาตรวัดเหล่านี้ไม่ได้วัดการเห็นคุณค่าในตนเองในทางเดียวกันอย่างชัดเจน มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองบางมาตรวัดประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองในทรรณะที่มองว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความเชื่อที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าตัวเองดีเท่า ๆ กับคนส่วนใหญ่ เช่น มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg หรือไม่น้อยไปกว่าบุคคลอื่น เช่น มาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy Scale แต่มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองอื่น ๆ วัดการเห็นคุณค่าในตนเองในขอบเขตที่บุคคลมองว่าคุณค่าตัวเองดีกว่าบุคคลอื่น เช่น มาตรวัด The Self-Attributes Questionnaire และความสามารถของการควบคุมสถานการณ์ทางสังคม เช่น มาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory

แม้ว่าแนวทางของมาตรวัดเหล่านี้จะดูคล้ายกัน แต่ก็อาจนำไปสู่ความแตกต่างในค่าสหสัมพันธ์ของมาตรวัดการเห็นคุณค่าตนเองที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของมาตรวัดเหล่านี้ไม่ได้นำไปสู่ความแตกต่างของระดับของความเบ้ (skewness) ในการกระจายของคะแนนเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นกับแรงจูงใจในการประเมินตนเอง (self-evaluation motive) และแรงจูงใจในการนำเสนอตนเอง (self-presentation motive) ที่แตกต่างกันด้วย มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันก็อาจมีนัยยะสำคัญต่อการตอบของบุคคลด้วย ยกตัวอย่างเช่น หากพิจารณาตามขอบเขตการวัดของมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg ก็อาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีแรงจูงใจที่จะหาโอกาสอวดอ้างตนเองว่าดีเท่ากับคนส่วนใหญ่ ซึ่งจากงานวิจัยและทฤษฎีในอดีตเชื่อว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะหาโอกาสที่จะบ่งชี้ถึงการควบคุมทางสังคม การส่งอิทธิพล และการควบคุมสถานการณ์และบุคคลของพวกเขา เป็นผลทำให้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่วัดจากมาตรซึ่งมีนัยยะของการควบคุมทางสังคมมีค่าสูง

จากผลการศึกษาของ Brown และ Zeigler-Hill (2004) พบว่าสมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะการควบคุม (dominance hypothesis) สามารถอธิบายความแปรปรวนในความสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองต่าง ๆ กับความหลงตนเองได้ดี การวิเคราะห์ระดับมาตร (scale-level analysis) บ่งชี้ว่า ยิ่งมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองมีสหสัมพันธ์กับระดับความหลงตนเองมากเท่าใด มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะมีสหสัมพันธ์กับลักษณะการควบคุม (dominance) มากเท่านั้น และยิ่งมีการควบคุมลักษณะการควบคุมในมาตรนั้น ๆ เท่าใด ยิ่งไปลดความแปรปรวนในคะแนนความหลงตนเองที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองในมาตรนั้นเท่านั้น

นอกจากนั้นการวิเคราะห์ระดับข้อกระทง (item-level analysis) พบความสัมพันธ์อย่างมากระหว่างความสัมพันธ์ของข้อกระทงในมาตรวัดกับลักษณะการควบคุม และกับความหลงตนเอง มีนัยยะ 2 ประการเกี่ยวกับความเหมาะสมของการเลือกใช้มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองจากข้อค้นพบนี้

ประการแรก ถ้าผลของตัวแปรที่สนใจมีความสัมพันธ์กับลักษณะการควบคุม (dominance) สูง การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยมาตรวัดที่มีองค์ประกอบทางลักษณะการควบคุมสูง เช่น มาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory อาจเป็นปัญหา ดังนั้นการใช้มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยทั่วไป เช่น มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg จะเพิ่มความสามารถทางการวิจัย ในการหาผลของความหลงตนเองที่เป็นอิสระจากองค์ประกอบทางลักษณะการควบคุม

ประการที่สอง มาตรการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองแต่ละมาตรไม่สามารถแทนที่กันได้โดยส่วนใหญ่แล้ว เพราะว่ามาตรวัดแต่ละมาตรนั้นไม่ได้ถูกสร้างมาจากทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองเดียวกัน แม้ว่ามาตรวัดส่วนใหญ่จะถูกใช้โดยนักวิจัยอย่างไม่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น Janis และ Field สร้างมาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy ด้วยเป้าหมายที่จะกำหนดว่าบุคคลที่รู้สึกอ่อนด้อยทางสังคมจะถูกโน้มน้าวใจได้ง่ายกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกอ่อนด้อยทางสังคมหรือไม่ ในทางตรงกันข้ามมาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory ถูกสร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาเครื่องมือที่จะสามารถจำแนกบุคคลตามหน้าที่ของระดับความสามารถทางสังคมที่รับรู้ได้อย่างน่าเชื่อถือ ดังนั้นการใช้มาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory เป็นการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวม (global self-esteem) จึงเป็นเป้าหมายรองจากการวัดความสามารถทางสังคม จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เป้าหมายในการพัฒนามาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy และมาตรวัด The Texas Social Behavior Inventory แตกต่างกันอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้หลังจากการจัดกระทำกลุ่มในเชิงทดลอง ซึ่งมีวัตถุประสงค์และบริบทในการศึกษาที่เหมาะสมกับการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยมาตรวัด The State Self-esteem Scale หรือ SSES (Heatherton & Polivy, 1991) ซึ่งเป็นมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงสภาวะ (state self-esteem) มากกว่ามาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองอื่น ๆ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นซึ่งเป็นมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงลักษณะนิสัย (trait self-esteem)

มาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง (The State Self-esteem Scale) เป็นการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองตามสภาพที่เป็นอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบันนั้นซึ่งประกอบไปด้วยข้อกระทง 20 ข้อ มีช่วงการประเมิน 5 ระดับตั้งแต่ 1 ไปจนถึง 5 ความหมายของช่วงการประเมินตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งไปจนถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงสภาวะประกอบไปด้วยข้อกระทง 20 ข้อที่ได้รับการพัฒนามาจากมาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy Scale ซึ่งเป็นมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงลักษณะนิสัย และเป็นหนึ่งในมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ได้รับการยอมรับว่าดีที่สุดด้วย (Hancock, 2003) อย่างไรก็ตามในการพัฒนามาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองช่วงต้นซึ่งอ้างอิงมาจากมาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy Scale นั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จในการนำไปใช้เพื่อประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองจากการจัดกระทำตามการวิจัยเชิงทดลองในห้องปฏิบัติการ (Baumeister, 1974; Nisbett & Gordon, 1967)

ในทางทฤษฎีเพื่อพัฒนามาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว มีขอบเขตที่มุ่งเน้นในการประเมินด้วยกันอยู่ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถทางวิชาการ (academic), ผลงาน (performance), สังคม (social), การปรากฏกาย (appearance), และการเห็นคุณค่าในตนเองทั่วไป (general self-esteem) ซึ่งในการประเมินแต่ละด้านมีข้อกระทงด้านละ 4 ข้อ อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์องค์ประกอบพบเพียงสามองค์ประกอบเท่านั้น ได้แก่ ผลงาน, สังคม, และการปรากฏกาย ซึ่งกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของมาตรวัดนี้ โดยที่ ผลงานเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานให้สำเร็จ สังคมเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ขึ้นอยู่กับมุมมองของบุคคลอื่นที่มีต่อตน และการปรากฏกายเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง น้ำหนัก และภาพลักษณ์ทางร่างกาย

Heatherton และ Polivy (1991) ศึกษาความตรงของมาตรวัดนี้ด้วย 5 การศึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐาน (construct validity) ของมาตรวัด The State Self-esteem Scale ในการศึกษาที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อกระทงของมาตร (Item Analysis) พบว่า ข้อกระทงทั้งหมดในมาตรนี้มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันในทิศทางบวก ขนาดความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .09 ไปจนถึง .69 (ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงโดยเฉลี่ยเท่ากับ .36; Bartlett's Test of Sphericity, $X^2(209, N = 428) = 4,287.7, p < .001.$) มาตรวัดนี้ยังมีค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) สูงด้วยโดยมีสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .92

ในการศึกษาที่ 3 เป็นการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนเพื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดจากผลงานซึ่งจะเป็นหลักฐานที่สนับสนุนถึงความตรงตามจำแนก (discriminant validity) ผลการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านผลงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงด้านเดียวเท่านั้น (M difference = 1.28, $t(121) = 4.17, p < .0001$) ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านสังคมและด้านการปรากฏกายไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (M difference = 0.42, $t(121) = 1.29, p > .10$; M difference = 0.0 ตามลำดับ) ผลการศึกษาที่ 4 และ 5 แสดงให้เห็นว่า มาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองนี้มีความไวต่อการเห็นคุณค่าในตนเองในการจัดกระทำในห้องปฏิบัติการตามการวิจัยเชิงทดลอง (Hancock, 2003)

มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ต่าง ๆ นั้นมีจุดประสงค์ในการใช้ที่แตกต่างกัน จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ตามแนวมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง (The State Self-esteem Scale) ของ Heatherton และ Polivy (1991) เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการจัดกระทำในเชิงทดลองซึ่งมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองนี้มีความไวต่อการประเมินคุณค่าในตนเองที่รับรู้มากกว่ามาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้อื่น ๆ ข้างต้น เนื่องจากมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้อื่น ๆ นั้นเป็นมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้เชิงลักษณะนิสัย นอกจากนั้นแล้วมาตรวัด The State Self-esteem Scale นี้ก็มีการพัฒนามาจากมาตรวัด The Janis-Field Feelings of Inadequacy ของ Janis และ Field (1959) ที่มีลักษณะของมาตรเป็นการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้โดยทั่วไป (global self-esteem) คล้ายกับมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลักษณะควบคุมน้อย

การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

เนื่องจากว่าการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (implicit self-esteem) เป็นการประเมินตนเองในทางอ้อมโดยขาดการตระหนักรู้ และเป็นอิสระจากการแทรกซ้อนของกระบวนการนำเสนอตนเอง ดังนั้นรูปแบบและวิธีการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย จึงมีหลากหลายวิธีการ เช่น การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test หรือ IAT) การทดสอบความชื่นชอบตัวอักษร (The Name Letter Task หรือ NLT) แบบสำรวจการประเมินตนเองโดยนัย (Implicit Self-Evaluation Survey หรือ ISES) มาตรวัดความชื่นชอบชื่อ (Name-Liking) การทดสอบความชื่นชอบวันเกิด (Birthday Preference) ฯลฯ ซึ่งในทุก ๆ วิธีเหล่านั้นเป็นไปตามหนึ่งหรือสองข้อตกลงเบื้องต้นดังต่อไปนี้

- 1) บุคคลให้คุณค่าต่อที่หมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตนเอง
- 2) เจตคติถูกกระตุ้นอย่างอัตโนมัติเมื่อเผชิญกับที่หมายของเจตคติ

Bosson, Swann, และ Pennebaker (2000) เสนอว่า โดยปกติแล้วบุคคลจะประเมินสิ่งเร้าที่สัมพันธ์กับตนเองไปในทางที่พึงพอใจมากกว่าสิ่งเร้าที่ไม่สัมพันธ์กับตนเอง เนื่องจากบุคคลไม่ได้ตระหนักถึงความโน้มเอียงในการให้คุณค่ากับสิ่งเร้าที่สัมพันธ์กับตนเอง ดังนั้นเจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้านั้นจึงอาจแปลความได้ว่าเป็นการสะท้อนถึงเจตคติโดยนัยต่อตัวตน เหตุผลเช่นนี้จึงเพิ่มความนิยม

ให้กับวิธีหนึ่งในการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ได้แก่ การประเมินความชื่นชอบในตัวอักษรแรกของชื่อ

อย่างไรก็ตาม Bosson และคณะ (2000) ยังอธิบายด้วยว่า การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้วยวิธีอื่น ๆ อยู่บนพื้นฐานของการกระตุ้นเจตคติโดยอัตโนมัติ ซึ่งในหลาย ๆ งานวิจัยพบว่า เมื่อที่หมายทางเจตคติปรากฏขึ้นมา การประเมินที่บุคคลสัมพันธ์กับที่หมายทางเจตคติจะถูกกระตุ้นอย่างเป็นไปตามธรรมชาติโดยปราศจากการตระหนักรู้ ดังนั้นเมื่อบุคคลที่มีการประเมินตนเองอย่างอัตโนมัติในทางลบ เมื่อพบกับตนเอง เช่น การเหลือบมองเงาตนเองในกระจกหน้าต่างอย่างไม่คาดฝัน ก็อาจกระตุ้นอารมณ์ทางลบ เมื่อถูกกระตุ้น สภาวะทางอารมณ์ ณ ขณะนั้นจะสนับสนุนต่อกระบวนการในการประเมินสิ่งเร้าที่คล้ายคลึงกัน และขัดขวางต่อกระบวนการในการประเมินสิ่งเร้าที่แตกต่างกัน เมื่อถูกนำ (prime) ด้วยที่หมายทางเจตคติ บุคคลจึงระบุค่าที่หมายที่สอดคล้องกับการนำได้เร็วกว่าค่าที่หมายที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในการประเมิน ยกตัวอย่างเช่น ถ้าผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับวันหยุดในด้านความสนุกและผ่อนคลาย และเธอถูกนำด้วย “วันหยุด” เธอก็มีแนวโน้มที่จะระบุค่าว่า “มีความสุข” ได้เร็วกว่าค่าว่า “เศร้า” ตามพื้นฐานของผลการกระตุ้นเจตคติอัตโนมัติ ดังนั้นแล้ววิธีการหนึ่งในการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยก็คือการนำบุคคลด้วยสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับตัวตนและประเมินอย่างง่าย ๆ กับสิ่งที่พวกเขาสามารถระบุได้ว่าเป็นสิ่งเร้าทางบวกหรือสิ่งเร้าทางลบ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย วิธีการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด ได้แก่ การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย และการทดสอบความชื่นชอบตัวอักษร ซึ่ง Bosson และคณะ (2000) ศึกษาความเที่ยงและความตรงของวิธีการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยในหลาย ๆ วิธี และพบว่า การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยและการทดสอบความชื่นชอบตัวอักษรมีความเที่ยงในการทดสอบซ้ำ (test-retest reliability) ในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .69 และ .63 ตามลำดับ ดังนั้นแล้วในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้วยวิธีการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test)

Greenwald และ Farnham (2000) เสนอว่า การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย คือ การจัดประเภทด้วยการเชื่อมโยงตนเองกับคำทางบวกและคำทางลบ ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ประกอบด้วยบล็อกของการทดสอบทั้งหมด 5 บล็อก โดยในแต่ละบล็อกบุคคลต้องกดปุ่มทางด้านซ้ายและปุ่มทางด้านขวาบนแป้นพิมพ์เพื่อจัดประเภทของคำที่เราที่ขึ้นมากลางหน้าจอคอมพิวเตอร์ให้รวดเร็วและถูกต้อง

สำหรับบล็อกที่ 1 บุคคลจะได้ฝึกจำแนกคำเป้าหมาย (target) โดยจัดประเภทคำระหว่างหมวด “ฉัน” และ “ไม่ใช่ฉัน” และในบล็อกที่ 2 บุคคลจะได้ฝึกจำแนกคำที่แสดงคุณลักษณะ (attribute) โดยจัดประเภทคำระหว่างหมวด “น่าพึงประสงค์” หรือ “ไม่น่าพึงประสงค์” บล็อกที่ 3 นั้นจะเป็นการผสมกันระหว่างบล็อกที่ 1 และบล็อกที่ 2 โดยเป็นการจัดประเภททั้งคำเป้าหมายและคำที่แสดงคุณลักษณะ ซึ่งตำแหน่งของการตอบสนองหมวด “ฉัน” กับ “น่าพึงประสงค์” อยู่บนแป้นพิมพ์เดียวกัน และตำแหน่งของการตอบสนองหมวด “ไม่ใช่ฉัน” กับ “ไม่น่าพึงประสงค์” อยู่บนแป้นพิมพ์เดียวกัน โดยในบล็อกที่ 3 นี้เป็นการปฏิบัติจริงที่จะนำผลการปฏิบัติมาใช้ในการประเมิน

สำหรับบล็อกที่ 4 เป็นบล็อกฝึกฝนคำที่แสดงคุณลักษณะ แต่สลับด้านการตอบสนองให้แตกต่างจากบล็อกที่ 2 และบล็อกที่ 5 เป็นการจัดประเภททั้งคำเป้าหมายและคำที่แสดงคุณลักษณะเช่นเดียวกับบล็อกที่ 3 แต่มีการสลับตำแหน่งของหมวดการตอบสนองซึ่งตำแหน่งของการตอบสนองหมวด “ฉัน” กับ “ไม่น่าพึงประสงค์” อยู่บนแป้นพิมพ์เดียวกัน และตำแหน่งของการตอบสนองหมวด “ไม่ใช่ฉัน” กับ “น่าพึงประสงค์” อยู่บนแป้นพิมพ์เดียวกัน และในบล็อกที่ 5 นี้เป็นการปฏิบัติจริงเพื่อนำผลมาใช้ในการประเมินเช่นเดียวกับบล็อกที่ 3

ด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย Greenwald และ Farnham (2000) เสนอว่า การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยคำนวณจากความแตกต่างระหว่างความเร็วในการตอบโดยเฉลี่ยของบล็อกที่ 3 และบล็อกที่ 5 นั่นก็คือบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยสูงจะตอบสนองได้เร็วเมื่อคำเป้าหมายที่ระบุถึงตนเองและคำคุณลักษณะที่น่าพึงประสงค์อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน แต่จะตอบสนองได้ช้าเมื่อคำเป้าหมายที่ระบุถึงตนเองและคำคุณลักษณะที่ไม่น่าพึงประสงค์อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยต่ำจะตอบสนองได้ช้าเมื่อคำเป้าหมายที่ระบุถึงตนเองและคำคุณลักษณะที่น่าพึงประสงค์อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน แต่จะตอบสนองได้เร็วเมื่อคำเป้าหมายที่ระบุถึงตนเองและคำคุณลักษณะที่ไม่น่าพึงประสงค์อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคคลเชื่อมโยงตนเองกับความสัมพันธ์ระหว่างคำคุณลักษณะและคำเป้าหมายตามข้อตกลงเบื้องต้น

สองข้อในการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย อย่างไรก็ตามใน Greenwald, Nosek, และ Banaji (2003) ได้พัฒนาการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยโดยเพิ่มจำนวนบล็อกจาก 5 บล็อกเป็น 7 บล็อก โดยมีลักษณะของการทดสอบคล้ายการทดสอบแบบเดิมแต่เปลี่ยนให้บล็อกที่ 3 กลายเป็นบล็อกสำหรับฝึกฝน และบล็อกที่ 4 เป็นบล็อกที่ใช้ทดสอบจริง บล็อกที่ 5 และบล็อกที่ 6 เป็นบล็อกสำหรับฝึกฝนโดยสลับตำแหน่งของหมวดคำในบล็อกที่ 1 และบล็อกที่ 3 ตามลำดับ และทดสอบจริงในบล็อกที่ 7

	Category labels	Sample items	Category labels
Step 1: practice block (20 trials)	not me		me
	☐	self	☒
	☒	other	☐
Step 2: practice block (20 trials)	unpleasant		pleasant
	☐	joy	☒
	☒	vomit	☐
Step 3: practice block (20 trials) critical block (40 trials)	unpleasant or not me		pleasant or me
	☐	self	☒
	☐	joy	☒
	☒	other	☐
	☒	vomit	☐
Step 4: practice block (20 trials)	pleasant		unpleasant
	☒	joy	☐
	☐	vomit	☒
Step 5: practice block (20 trials) critical block (40 trials)	unpleasant or me		pleasant or not me
	☒	self	☐
	☐	joy	☒
	☐	other	☒
	☒	vomit	☐

ภาพที่ 5 บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (ที่มา Greenwald, & Farnham, 2000)

มีสูตรในการคำนวณคะแนนจากการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัยในหลาย ๆ รูปแบบ อย่างไรก็ตาม Greenwald และคณะ (2003) ได้ศึกษาถึงข้อดีและข้อเสียของการคำนวณคะแนนจากการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัยในแต่ละรูปแบบ เช่น การคัดระยะเวลาที่ตอบสนองคำหรือสิ่งเร้าที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ช้าหรือเร็วเกินไปออกจากการคิดคะแนน การใช้ค่าเฉลี่ยหรือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อคำนวณค่าแทนในกรณีที่บุคคลตอบสนองผิด และพัฒนาสูตรการคำนวณคะแนนจากการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัยขึ้นโดยเสนอแนะว่าในการคำนวณคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยนั้นให้ใช้เวลาจากการทดสอบในบล็อกที่ 3, 4, 6, และ 7 มาเปรียบเทียบกับ และวิธีที่ดีที่สุดเมื่อบุคคลตอบสนองผิดคือการให้บุคคลตอบสนองใหม่ และคัดระยะเวลาที่ตอบสนองต่อคำหรือสิ่งเร้าที่ปรากฏขึ้นบนหน้าจอคอมพิวเตอร์มากกว่า 10,000 มิลลิวินาที และระยะเวลาที่ตอบสนองน้อยกว่า 300 มิลลิวินาทีเกินร้อยละ 10 จากการในแต่ละบล็อกออกจากกว่าวิเคราะห์

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ศึกษาตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมโดยใช้การวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ผู้วิจัยพบว่าม้งานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พยายามศึกษาตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมด้วยการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย Weisbuch, Sinclair, Skorinko, และ Eccleston (2008) พยายามตรวจสอบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยของสตรีหลังจากมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ทดลองแล้วมีความสัมพันธ์กับสิ่งบ่งชี้คุณค่าทางสังคม (social value cue) หรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยซึ่งวัดด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยมีความไวต่อสิ่งบ่งชี้คุณค่าของบุคคลอื่น นั่นหมายความว่า สิ่งบ่งชี้คุณค่าทางสังคมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Back, Krause, Hirschmuller, Stopfer, Egloff, และ Schmukle (2009) ที่พบผลการศึกษาว่า การเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งวัดจากมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg (Rosenberg, 1965) การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย และงานเหนี่ยวนำอารมณ์ (Affective Priming Tasks หรือ APTs) ซึ่งเป็นการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย สามารถทำนายการรับรู้ถึงการได้รับคุณค่า (perception of being valued) จากกลุ่มในการทดลองได้ และผลการศึกษายังพบด้วยว่า การเห็นคุณค่าในตนเองที่วัดจากมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg ($\beta = .34, p = .010$) สามารถทำนายการรับรู้ถึงการได้รับคุณค่าจากกลุ่มในการทดลองได้ดีกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองที่วัดด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ($\beta = .26, p = .029$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนด ผลการศึกษาทั้งสองนี้เป็นข้อสนับสนุนถึงอิทธิพลที่การเห็นคุณค่าในตนเองส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคมตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม อย่างไรก็ตาม การศึกษาทั้งสองนี้วัดการถูกกีดกันทางสังคมด้วยตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งบ่งชี้ถึงการถูกกีดกันทางสังคมเท่านั้น แต่ไม่ได้จัดกระทำเพื่อประเมินการถูกกีดกันที่เกิดขึ้นจริงในสภาพกลุ่มตามการทดลอง

การศึกษานำร่อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการศึกษานำร่องเพื่อตรวจสอบกระบวนการและวิธีการวิจัยที่กำหนดขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนั้นจึงดำเนินการศึกษานำร่องด้วยกระบวนการเดียวกันกับวิธีดำเนินการวิจัยที่จะใช้เก็บข้อมูลจริง (ดูบทที่ 2)

นอกจากนั้นแล้วดำเนินการศึกษานำร่องเพื่อตรวจสอบแนวโน้มของความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย กับการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม ตามที่ได้กำหนดสมมติฐานจากข้อค้นพบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผลการศึกษานำร่องเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การทดสอบสถิติเบื้องต้น และการทดสอบสมมติฐานพื้นฐานของงานวิจัย

1. การทดสอบสถิติเบื้องต้น

1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่อง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่องครั้งนี้ มีจำนวน 48 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเป็นเพศหญิงจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.29 ปี ส่วนใหญ่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนิสิตจากคณะจิตวิทยา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ นิสิตจากคณะสัตวแพทยศาสตร์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 เป็นนิสิตจากคณะครุศาสตร์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 และเป็นนิสิตจากคณะรัฐศาสตร์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่อง

รายการ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1. ชั้นปีการศึกษา			
ปีที่ 1	12	2	14
ปีที่ 2	9	1	10
ปีที่ 3	15	4	19
ปีที่ 4 หรือสูงกว่า	4	1	5
รวม	40	8	48
2. คณะ			
จิตวิทยา	29	8	37
สัตวแพทยศาสตร์	6	0	6
ครุศาสตร์	4	0	4
รัฐศาสตร์	1	0	1
รวม	40	8	48

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาในการศึกษานำร่อง

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ ($Skewness$) และค่าความโด่ง ($Kurtosis$) ของตัวแปรสังเกตได้ แสดงในตารางที่ 2 และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ทดสอบโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง แสดงในตารางที่ 3

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการศึกษานำร่อง

1. perform	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านความสามารถ (X_1)
2. social	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านสังคม (X_2)
3. appear	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านการปรากฏกาย (X_3)
4. SSE	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (K_1)
5. D_biep.1	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์
พอ ๆ กัน (X_4)
6. D_biep.2	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง (X_5)
7. D_biep.3	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์ (X_6)
8. ISE	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (K_2)
9. PSE1	แทน	คะแนนจากการประเมินความประทับใจของกลุ่มที่มีต่อบุคคลตามที่ได้รับรู้ (Y_1)
10. PSE2	แทน	คะแนนจากการประเมินการยอมรับจากกลุ่มด้วยคำคุณลักษณะ (Y_2)
11. PSE	แทน	การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (E_1)
12. SocEF	แทน	ผลรวมโดยเฉลี่ยจากการประเมินการไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ (Y_3)
13. SocES	แทน	ผลรวมจากการถูกเลือกออกจากกลุ่มของบุคคล (Y_4)
14. SE	แทน	การถูกกีดกันทางสังคม (E_2)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่อง พบว่า ในค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 ด้านของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านความสามารถ (perform) สูงสุด ($M = 3.51, SD = 0.43$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบด้านการปรากฏกาย (appear) ($M = 3.39, SD = 0.63$) และ องค์ประกอบด้านสังคม (social) ($M = 3.21, SD = 0.46$) ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดด้วย 3 วิธี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์ (D_biep.3) สูงสุด ($M = -0.53, SD = 0.28$) รองลงมา ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน (D_biep.1) ($M = -0.56, SD = 0.38$) และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง (D_biep.2) ($M = -0.57, SD = 0.31$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด โดยพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่ามีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.40 ถึง 0.81 และมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.81 ถึง 1.59 ค่าความเบ้และค่าความโด่งของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีการแจกแจงแบบปกติ (normal distribution)

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านความสามารถ (perform) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านสังคม (social) และด้านการปรากฏกาย (appear) และการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านสังคม (social) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการปรากฏกาย (appear) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2

คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรในการศึกษานำร่อง (N = 48)

ตัวแปร	Min	Max	M	SD	Skewness	Kurtosis
perform	2.36	4.57	3.51	0.43	-0.40	1.10
social	2.36	4.43	3.21	0.46	0.40	-0.46
appear	1.83	4.75	3.39	0.63	-0.19	0.62
D_biep.1	-1.34	0.35	-0.56	0.38	0.31	-0.37
D_biep.2	-1.18	0.00	-0.57	0.31	0.12	-0.81
D_biep.3	-1.04	0.24	-0.53	0.28	0.43	-0.09
PSE1	1.80	3.20	2.49	0.36	0.17	-0.76
PSE2	1.67	3.83	2.52	0.42	0.76	1.59
SocEF	1.00	3.22	2.01	0.43	0.08	1.10
SocES	0.00	11.00	3.00	2.75	0.81	-0.00

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าโดยนัย พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน (D_biep.1) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง (D_biep.2) และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง (D_biep.2) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์ (D_biep.3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ทดสอบโมเดลสมการเชิงโครงสร้างในการศึกษานำร่อง (N = 48)

	perform	social	appear	D_biep.1	D_biep.2	D_biep.3	PSE1	PSE2	SocEF	SocES
perform	1.00									
social	.44**	1.00								
appear	.62**	.40**	1.00							
D_biep.1	.04	.15	.03	1.00						
D_biep.2	-.03	.12	-.15	.38**	1.00					
D_biep.3	.04	.07	-.02	.22	.44**	1.00				
PSE1	-.30*	-.10	-.29*	-.03	-.28	.03	1.00			
PSE2	-.23	.20	-.26	-.06	-.14	-.13	.53**	1.00		
SocEF	.11	.47**	.08	-.33*	-.06	-.08	.19	.13	1.00	
SocES	-.09	.35*	.08	-.15	.00	-.10	.15	.23	.59**	1.00

*p < .05, สองหาง. **p < .01, สองหาง.

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม พบว่า คะแนนจากการประเมินความประทับใจของกลุ่มที่มีต่อบุคคลตามที่รับรู้ (PSE1) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนจากการประเมินการยอมรับจากกลุ่มด้วยคำคุณลักษณะ (PSE2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และเมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการถูกกีดกันทางสังคม พบว่า ผลรวมโดยเฉลี่ยจากการประเมินการไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ (SocEF) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับผลรวมจากการถูกเลือกออกจากกลุ่มของบุคคล (SocES) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนั้นแล้ว เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ระหว่างองค์ประกอบ พบว่า คะแนนจากการประเมินความประทับใจของกลุ่มที่มีต่อบุคคลตามที่รับรู้ (PSE1) มีสหสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านความสามารถ (perform) และด้านการปรากฏกาย (appear) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลรวมโดยเฉลี่ยจากการประเมินการไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ (SocEF) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านสังคม (social) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีสหสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดจากการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอกัน (D_biep.1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลรวมจากการถูกเลือกออกจากกลุ่มของบุคคล (SocES) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ด้านสังคม (social)

2. การทดสอบสมมติฐานพื้นฐานของงานวิจัย

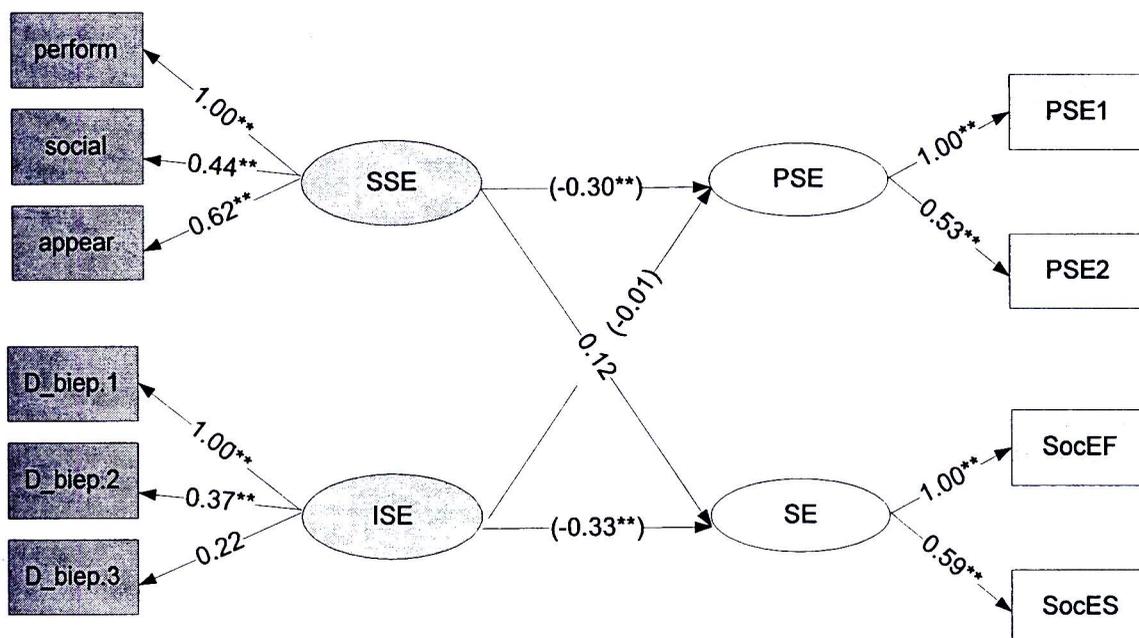
เบื้องต้นกำหนดให้การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (SSE) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) และการถูกกีดกันทางสังคม (SE) เป็นตัวแปรแฝง (latent variables) เพื่อทดสอบสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 2: การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

- สมมติฐานข้อที่ 3: การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม
- สมมติฐานข้อที่ 4: การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม
- สมมติฐานข้อที่ 5: การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลต่อการถูกกีดกันทางสังคม
- สมมติฐานข้อที่ 6: การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลต่อการถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้
- สมมติฐานข้อที่ 7: การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ผลการทดสอบโมเดลสมการเชิงโครงสร้างเบื้องต้น พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์รวม (overall chi-square, X^2) ซึ่งเท่ากับ 46.96 ที่องศาอิสระ 33 ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .055 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (X^2/df) เท่ากับ 1.39 ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า หรือ RMSEA เท่ากับ .09 และดัชนีวัดความกลมกลืน หรือ GFI เท่ากับ .83 โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนในการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมได้ร้อยละ 9 และอธิบายความแปรปรวนในการถูกกีดกันทางสังคมได้ร้อยละ 12 ดังภาพที่ 6 (ดูภาคผนวก ก)

เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (SSE) ที่ส่งผลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (SSE) มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.09 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 “การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม”

$$\chi^2 = 46.96, df = 33, p = .055, RMSEA = .09, GFI = .83$$

ภาพที่ 6 โมเดลอิทธิพลการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ที่ส่งผลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม และการถูกกีดกันทางสังคมตามสมมติฐานในการศึกษานำร่อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (PSE) ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (PSE) มีอิทธิพลทางตรงต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 “การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม”

เมื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) ที่ส่งผลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 “การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม”

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.33 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 “การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม”

จากการเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลระหว่างอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) กับอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (SSE) ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) พบว่า ขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) มีขนาดสูงกว่า ขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (SSE) ที่ส่งผลต่อการถูกกีดกันทางสังคม (SE) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 “การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลต่อการถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้”

จากการเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลระหว่างอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (SSE) ที่ส่งผลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) กับอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) ที่ส่งผลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) พบว่า ขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ (SSE) ที่ส่งผลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) มีขนาดสูงกว่า ขนาดอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (ISE) ที่ส่งผลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม (PSE) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 7 “การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย” ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงภายในโมเดลสมการเชิงโครงสร้างในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม			การถูกกีดกันทางสังคม		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้	-0.09**		-0.09**	0.08		0.08
	(0.04)		(0.04)	(0.09)		(0.09)
	-2.16	-	-2.16	0.87	-	0.87
	-.30**		-.30**	0.12		0.12
การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย	-0.06		-0.06	-3.43**		-3.43**
	(0.67)		(0.67)	(1.41)		(1.41)
	-0.09	-	-0.09	-2.44	-	-2.44
	-.01		-.01	-.33**		-.33**
R Square x 100		9.10			12.20	
ไค-สแควร์			46.96			$df = 33 (p = .055)$
ไค-สแควร์สัมพัทธ์			1.39			
RMSEA			.09			
GFI			.83			

หมายเหตุ DE = อิทธิพลทางตรง IE = อิทธิพลทางอ้อม TE = อิทธิพลรวม ตัวเลขในแถวที่ 1 คือ ค่าอิทธิพล (b) ตัวเลขในแถวที่ 2 คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) ตัวเลขในแถวที่ 3 คือ ค่าสถิติที่ (t) ตัวเลขในแถวที่ 4 คือ ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนมาตรฐาน (completely standardized solution)

** $p < .01$, สองหาง.

จากผลการศึกษานำร่อง พบว่า สมมติฐานการวิจัยที่กำหนดขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษานำร่อง แม้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานำร่องเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 “การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้สามารถทำนายการถูกกีดกันทางสังคมได้ในทิศทางลบ” และสมมติฐานข้อที่ 4 “การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยสามารถทำนายการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมได้ในทิศทางลบ” จะไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น แต่แนวโน้มของสมมติฐานดังกล่าวนี้ก็ยังคงเป็นไปตาม ทรรศนะโดยภาพรวมของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ตามแนวคิดและหลักการของทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม และสามารถอภิปรายผลได้จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 “การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยสามารถทำนายการถูกกีดกันทางสังคมได้ดีกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้” และสมมติฐานข้อที่ 7 “การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้สามารถทำนายการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมได้ดีกว่าการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย” ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานพื้นฐานในการวิจัยตามที่ได้ตั้งไว้ใน การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ในการทำนายการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม โดยศึกษาตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม
2. ศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ในการทำนายการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม โดยมีความหลงตนเองเป็นตัวแปรกำกับ
3. สัมรวจอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ในการทำนายการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมในกลุ่มที่มีขนาดของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ

4. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความหลงตนเองกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่วัดโดยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำ 3 ประเภท ได้แก่ คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง คำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์ และคำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ต่อการถูกกีดกันทางสังคม และการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม ด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ทั้งในภาพรวม และแยกวิเคราะห์ในกลุ่มที่มีขนาดของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเครื่องมือในการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยคือการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยซึ่งใช้รูปแบบคำที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ ได้แก่ คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง และคำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์

สมมติฐานการวิจัยและตัวแปรในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยและตัวแปรในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ในการทำนายการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม โดยศึกษาตามแนวทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยและตัวแปรในการวิจัยดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 : โมเดลสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 1

ตัวแปรภายนอก มี 2 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้
2) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ตัวแปรภายใน มี 2 ตัว คือ 1) การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม
2) การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 2 : การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 2

ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้

ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 3 : การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม

ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 3

ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้

ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 4 : การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางลบต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 4

ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 5 : การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางลบต่อการถูกกีดกันทางสังคม

ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 5

ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 6 : การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยมีอิทธิพลต่อการถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้

ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 6

ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้
2) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 7 : การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้มีอิทธิพลต่อการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 7

ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้
2) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ในการทำนายการถูกกีดกันทางสังคมและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม โดยมีความหลงตนเองเป็นตัวแปรกำกับ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยและตัวแปรในการวิจัยดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 8 : ความหลงตนเองมีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 8.1 : ความหลงตนเองมีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 8.2 : ความหลงตนเองมีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้และการถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 8.3 : ความหลงตนเองมีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยและการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 8.4 : ความหลงตนเองมีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยและการถูกกีดกันทางสังคม

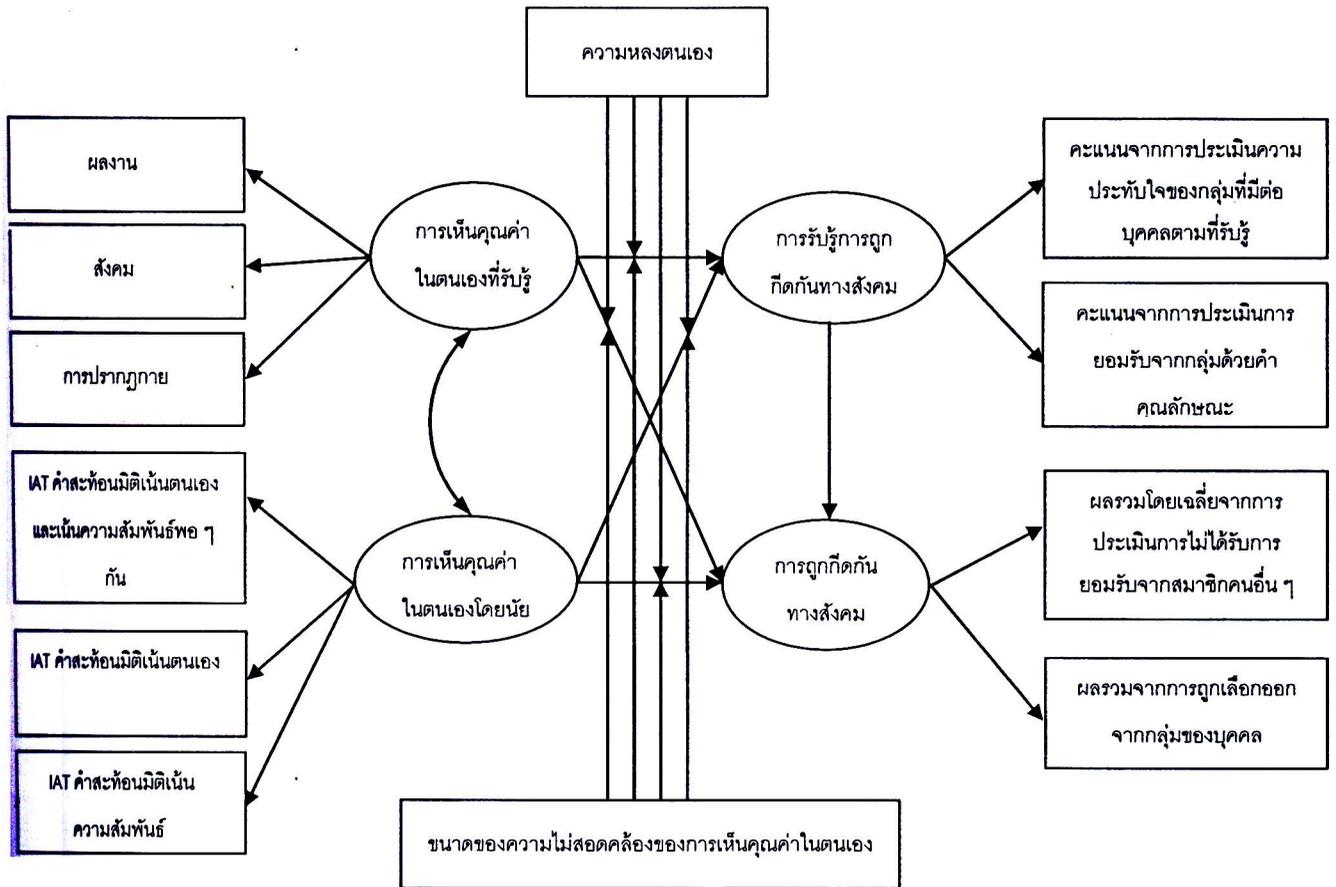
ตัวแปรในการวิจัยสำหรับสมมติฐานข้อที่ 8

ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้
2) การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

ตัวแปรกำกับ มี 1 ตัว คือ 1) ความหลงตนเอง

ตัวแปรตาม มี 2 ตัว คือ 1) การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม
2) การถูกกีดกันทางสังคม

จากสมมติฐานการวิจัยและตัวแปรในการวิจัยทั้งหมดสามารถสรุปเป็นโมเดลในการวิจัยหรือ
โมเดลสมมติฐานได้ ดังนี้

ภาพที่ 7 โมเดลอิทธิพลการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ที่ส่งผลต่อการ
รับรู้การถูกกีดกันทางสังคม และการถูกกีดกันทางสังคม

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. การเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งเกิดจากการประเมินตนเองกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ ตามการรับรู้และกระบวนการทางปัญญา

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนจากมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองที่พัฒนาต่อจาก พิมลรัตน์ ทิศาภาคย์ (2548) ซึ่งพัฒนาขึ้นตามแนวทางของ Heatherton และ Polivy (1991) จำนวน 36 ข้อ แบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 15 ข้อ และข้อกระทงทางลบ 21 ข้อ โดยให้ผู้ตอบประเมินตนเองบนมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรงอย่างยิ่ง จนถึง 5 คือ ตรงอย่างยิ่ง หากผู้ตอบมีคะแนนจากมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมากเท่าใด หมายถึงบุคคลดังกล่าวมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้สูงมากเท่านั้น

2. การเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งเกิดจากการประเมินตนเองกับมาตรฐานที่ตั้งไว้โดยอัตโนมัติ อันเกิดจากกระบวนการจิตไร้สำนึก

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำ 3 ประเภท ได้แก่ คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง และคำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์ เพื่อเปรียบเทียบผลจากการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้วยรูปแบบคำที่แตกต่างกันทั้ง 3 ประเภทนี้

3 การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย เป็นการวัดระยะเวลาในการจัดคู่เชื่อมโยงระหว่างคำเป้าหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง (ฉัน-ไม่ใช่ฉัน) กับคำที่แสดงคุณลักษณะทางบวกหรือทางลบ (น่าฟังประสงค์-ไม่น่าฟังประสงค์) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยสูง คือ ผู้ที่ใช้เวลาในการจัดคู่คำเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองกับคำที่แสดงคุณลักษณะทางบวก น้อยกว่าการจับคู่คำเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่แสดงคุณลักษณะทางลบ ส่วนผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยต่ำ คือ ผู้ที่ใช้เวลาในการจัดคู่คำเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองกับ

คำที่แสดงคุณลักษณะทางลบ มากกว่าการจัดคู่คำเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองกับคำที่แสดงคุณลักษณะทางบวก

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ โปรแกรมอินควิสิท (Inquisit) เวอร์ชัน 3.0.3.1 ซึ่งสามารถคำนวณระยะเวลาในการตอบสนองเป็นหน่วยมิลลิวินาที ประกอบด้วยบล็อกการทดสอบ 7 บล็อก โดยให้ผู้ตอบกดแป้นคอมพิวเตอร์เพื่อจัดประเภทคำ

คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย คำนวณโดยนำระยะเวลาในการจัดประเภทคำเป้าหมายและคำที่แสดงคุณลักษณะ เฉพาะบล็อกที่ใช้ทดสอบจริง 2 บล็อก มาลบกัน ดังนี้

ระยะเวลาในการจัดคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าพึงประสงค์

ลบด้วย

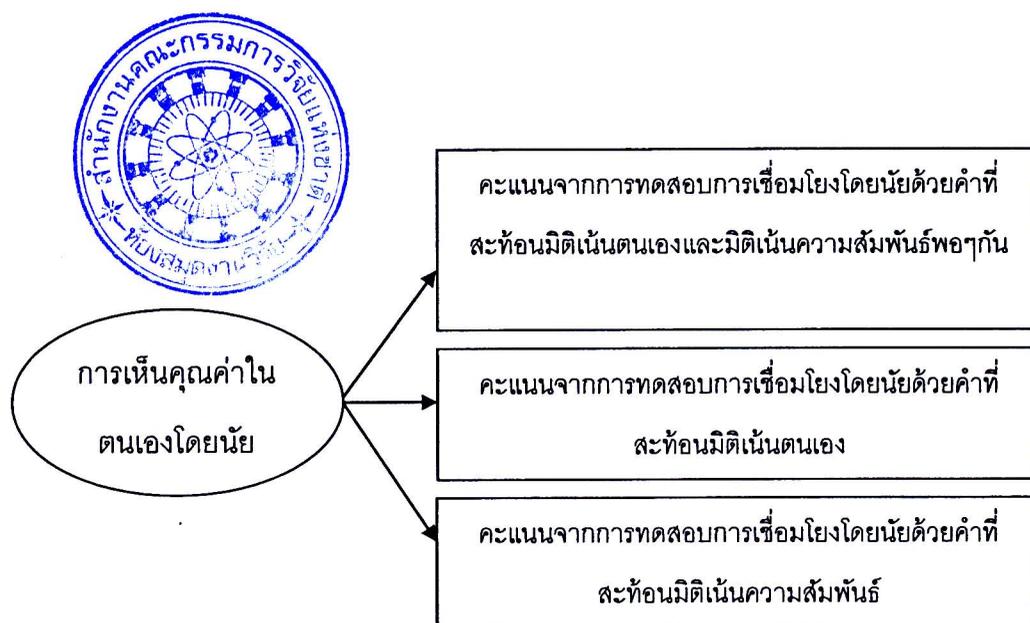
ระยะเวลาในการจัดคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่น่าพึงประสงค์

เท่ากับ

คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย

การคิดคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย หากมีคะแนนสูงมากเท่าใด หมายถึงมีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยสูงมากเท่านั้น

สำหรับตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ในงานวิจัยนี้ จะเป็นตัวแปรแฝงซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นคะแนนการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยด้วยคำ 3 ประเภท ได้แก่ คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง และคำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์ ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

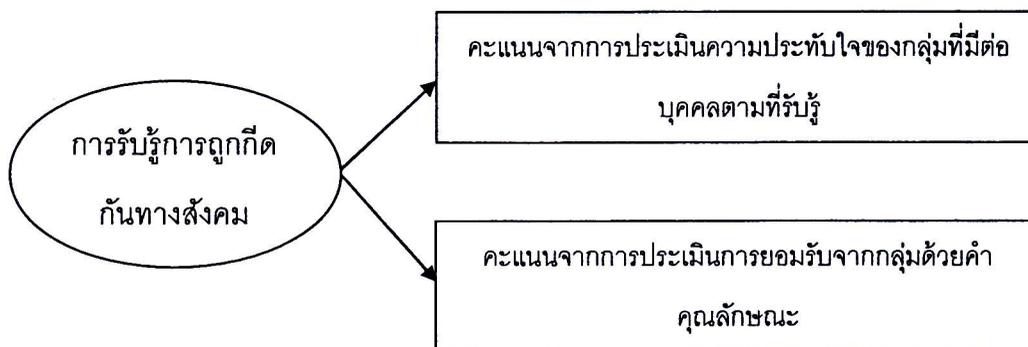
4. การรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม หมายถึง ความรู้สึกตามการรับรู้ของบุคคลว่าตนเองกำลังถูกกีดกันทางสังคม

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบมาตราวัดการยอมรับจากกลุ่มตามที่คาดหวังซึ่งพัฒนาขึ้นจากมาตราวัดการคาดการณ์การยอมรับจากกลุ่ม (anticipated acceptance from the group) ที่ถูกใช้ในงานวิจัยของ Anthony และคณะ (2007) โดยมาตรานี้ประกอบไปด้วยการประเมินใน 2 ส่วน ได้แก่

- 1) การรับรู้ความประทับใจที่กลุ่มมีต่อตนเอง จำนวน 5 ข้อ
- 2) การประเมินการยอมรับจากกลุ่มด้วยคำคุณลักษณะจำนวน 6 คำ

โดยให้ผู้ตอบประเมินการคาดการณ์การยอมรับจากกลุ่มทั้ง 2 ส่วนบนมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรงอย่างยิ่ง ไปจนถึง 5 คือ ตรงอย่างยิ่ง

สำหรับการคิดคะแนนการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมในการวิจัยครั้งนี้ ใช้คะแนนที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของคะแนนที่ได้จากการประเมินความประทับใจของกลุ่มที่มีต่อบุคคลตามที่รับรู้ และคะแนนที่ได้จากการประเมินการยอมรับจากกลุ่มด้วยคำคุณลักษณะ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 คะแนนการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การคิดคะแนนการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมคำนวณจากคะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดการยอมรับจากกลุ่มตามที่คาดหวังโดยกลับคะแนนการตอบในข้อกระทงทั้ง 11 ข้อ แล้วจึงนำมาคำนวณผลรวมโดยเฉลี่ยเป็นคะแนนการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม เนื่องจากว่าคะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดการยอมรับจากกลุ่มตามที่คาดหวังเป็นการประเมินการได้รับการยอมรับจากกลุ่มตามทีบุคคลรับรู้ ไม่ใช่การประเมินการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมโดยตรง นั่นก็คือ บุคคลที่ประเมินว่ากลุ่มมีความประทับใจหรือยอมรับในตนเองมาก หมายถึงบุคคลนั้นรับรู้ว่าตนเองถูกกีดกันทางสังคมจากกลุ่มน้อย และบุคคลที่ประเมินว่ากลุ่มมีความประทับใจหรือยอมรับในตนเองน้อย หมายถึงบุคคลนั้นรับรู้ว่าตนเองถูกกีดกันทางสังคมจากกลุ่มมาก หากมีคะแนนการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมในระดับสูงเท่าใด หมายถึงบุคคลรับรู้ว่าตนเองถูกกีดกันทางสังคมมากเท่านั้น

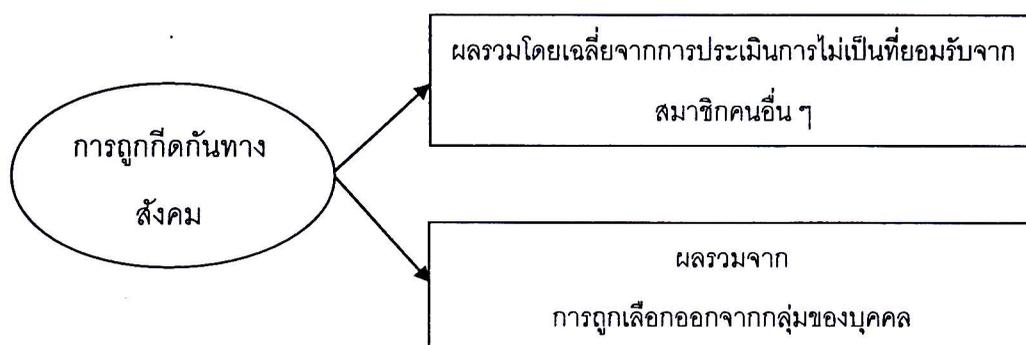
5. การถูกกีดกันทางสังคม หมายถึง การไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือสังคมอาจทั้งในทางที่ถูกปฏิเสธหรือถูกเพิกเฉย โดยบุคคลอาจรับรู้ได้หรือรับรู้ไม่ได้

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการประเมินการไม่เป็นที่ยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในกลุ่มจากแบบประเมินสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งสร้างขึ้นตามแนวทางของ Leary และคณะ (1995) ซึ่งประกอบไปด้วยการประเมินใน 2 ส่วน ได้แก่

1) การไม่ยอมรับสมาชิกคนอื่น ๆ จำนวน 3 ข้อ โดยให้สมาชิกแต่ละคนประเมินการไม่ยอมรับที่มีต่อสมาชิกคนอื่น ๆ บนมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรงอย่างยิ่ง ไปจนถึง 5 คือ ตรงอย่างยิ่ง

2) การเลือกสมาชิกออกจากกลุ่ม จำนวน 3 ข้อ โดยให้สมาชิกแต่ละคนเลือกสมาชิกคนใดคนหนึ่งออกจากกลุ่มในแต่ละข้อ

สำหรับการคิดคะแนนการถูกกีดกันทางสังคมในการวิจัยครั้งนี้ ใช้คะแนนที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของผลรวมจากการประเมินการไม่เป็นที่ยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ และผลรวมจากการถูกเลือกออกจากกลุ่ม ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 คะแนนการถูกกีดกันทางสังคมที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การคิดคะแนนการถูกกีดกันทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนคำนวณจากผลรวมของคะแนนที่ได้จากการประเมินการไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในกลุ่ม ในการประเมินทั้ง 2 ส่วน ดังนี้ 1) ผลรวมโดยเฉลี่ยจากการประเมินการไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ และ 2) ผลรวมจากการถูกเลือกออกจากกลุ่ม หากมีคะแนนการการถูกกีดกันทางสังคมในระดับสูงเท่าใด หมายถึงบุคคลถูกกีดกันทางสังคมมากเท่านั้น

6. ความหลงตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพประเภทหนึ่ง ที่มีลักษณะของการแสวงหาอำนาจสูง ต้องการเป็นจุดสนใจของผู้อื่น ต้องการอยู่เหนือผู้อื่น ต้องการได้รับสิ่งต่าง ๆ มากกว่าที่ตนเองควรจะได้รับ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่นและสถานการณ์ มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความทะนงตน และหวั่นไหวมากกว่าปกติ

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองที่พัฒนาโดยนิติตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม ในความดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักคนางค์ มณีศรี โดยมีข้อกระทงจำนวน 48 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 8 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ ได้แก่ การแสวงหาอำนาจ ความสามารถในการพึ่งตนเอง ความเหนือกว่า การชอบแสดงออก การแสวงหาผลประโยชน์ ความทะนงตน ความต้องการได้มากกว่าที่เป็นอยู่ และการหวั่นไหวมากกว่าปกติ โดยให้ผู้ตอบประเมินบนมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. ความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความแตกต่างระหว่างระดับของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนที่รับรู้ที่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนที่รับรู้ซึ่งแปลงให้เป็นคะแนนมาตรฐาน ลบด้วยคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยที่แปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

คะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนที่รับรู้

ลบด้วย

คะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

เท่ากับ

คะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน

การคิดคะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน หากนำคะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน ใส่ค่าสัมบูรณ์แล้วมีคะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงมากเท่าใด หมายถึง มีความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงมากเท่านั้น

ทั้งนี้ การใส่ค่าสัมบูรณ์ เป็นไปเพื่อให้ทราบถึงขนาดความแตกต่างที่เกิดขึ้น แต่ทิศทางของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน อาจเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี ได้แก่

7.1 คะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนมีค่าเป็นบวก หมายถึง มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนที่รับรู้สูง แต่มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ

7.2 คะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนมีค่าเป็นลบ หมายถึง มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนที่รับรู้ต่ำ แต่มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง

8. คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเอง หมายถึง คำคุณศัพท์ที่มีความหมายซึ่งแสดงถึงความเด่น ความฉลาด หรืออำนาจ เช่น เก่ง เป็นผู้นำ ก้าวร้าว ฉ่อยชา เป็นต้น

9. คำที่สะท้อนมิติเน้นความสัมพันธ์ หมายถึง คำคุณศัพท์ที่มีความหมายซึ่งแสดงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม ความสัมพันธ์กับคนอื่น หรือคุณธรรม เช่น ใจดี มีน้ำใจ มุ่งร้าย เย็นชา เป็นต้น

10. คำที่สะท้อนมิติเน้นตนเองและมิติเน้นความสัมพันธ์พอ ๆ กัน หมายถึง คำที่มีความหมายซึ่งไม่แสดงถึงความเด่น ความฉลาด หรืออำนาจ และการอยู่ร่วมกันในสังคม ความสัมพันธ์กับคนอื่น หรือคุณธรรม เช่น ถูกต้อง สวรรค์ นรก เลวร้าย เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ในการทำนายการถูกกีดกันทางสังคม และการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคม
2. ทราบถึงผลการสำรวจความแตกต่างของอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองที่รับรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย ในการทำนายการถูกกีดกันทางสังคม และการรับรู้การถูกกีดกันทางสังคมในกลุ่มที่มีขนาดของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ
3. ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการถูกกีดกันทางสังคมตามทฤษฎีมาตรฐานทางสังคม
4. ได้ขยายผลข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับทฤษฎีมาตรฐานทางสังคมให้สามารถอธิบายได้ครอบคลุมกว้างขวาง และชัดเจนยิ่งขึ้น